Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дени ● ШОАТТА, 4 АПРЕЛЬ, 1981 ШУ. ● № 41 (8331). ● Мах 2 кепиг.

IX АПРЕЛЕ
СУББОТНИК

РЕСПУБЛИКАНСКИ ШТАБЕ

2 апреле, КПСС Нохч-ГIалгIай обкоме хилар парте областной комитета шоллагIча секретара Л. Д. Магомадова председателал а деш йола коммунистически субботника кийчо яран из чакхдаккхаран хетаяь республикански штаба заседани.

Малгобекски районерча къахьегамхоша ленински коммунистически субботника мишта кийчо ю дийцар Малгобекски районни штаба председатела, КПСС МагIалбика горкома шоллагIча секретара С. А. Далакова. Иштта коммунистически субботника кийчо еш деча балхех лаьцна дийцар Нохч - ГIалгIай гIишлош яра управлене парткома секретара В. И. Емельянова, «Грознефтеоргсинтез» производственни объединени парткома секретара Д. К. Тарасова. Цар дийцар хьинар айденна къа а хьегаш, геттара лакха къахьегама овсарле йолаш «ЦIе моаттдн» чакхдаккхара шоай къахьегама коллективаша чакхйоахача мероприятеех.

Ерригсоюзни коммунистически субботника кийчо яра дола дош дувцача къамьлаш дир Нохч - ГIалгIай АССР министрий Совета председатела заместитела А. И. Иванова, облсовпрофа председатела Г. Г. Олейникова, кхычар.

ХЬИНАРЕ ДАКЪА ЛОАЦАРГДА

ВорхI саг юкъе волаш йола штаб вIашагIъеллай Назрановски района «Экажевский» совхозе 18 апреле бартцхьоагIо йолаши хьинарец къахьегамхоша болх бергболаш. Ерригсоюзни субботнике дакъа лоацаш хургва 300 совгIа саг.

Кхоадьча доагорца тракторашка болх а байташ, хьакмIашш гемарашн дIадуваш хургба механизаторех цIаIеш, шоллагIбараш — ранс яха буц хьоххаш, цох хьоар доаккхаши силоса из кIоага чу йоллаши.

Цу дийнахьа хьинар айденна къахьегаш хургва совхоза гIишлошъеча бригадера 37 бокъло а. Цар шоай совхоза шиш фусам йолаш дола цIерош хьалдеча балхаш дергда.

ИттлагIча пятилетка шерашка а унх шера а доккхий толамаш доахаш къахьийгача хьайбаш леладераша дош деннад 18 апреле планагIа дIаяла йоагIачул дукха а дукхагIа шура наччахьалхенна дIаяла.

ХIаьта инженерно - технически болхлойи гIулакхера нахи тайп-тайпара балхаш деш хургба. Цу дийнахьа пкийтта тонн металлолом «Вторчермете» дIачудала лерхI цар.

1200 сом алапи пятилетка фонде дIачулургда.

БЕРРИГАШ А АРАБАРГБА

Ерригсоюзни субботнике дакъа лоацаш 700 саг хургва Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхозе. Цу дийнахьа къаьстта хьинар айденнен овсарле лакха йолаши къахьега лаьрхIа ба беррига колхозхой.

ХьажкIаш, гемараш, суданка яха буц, кхы тайпа культураш дIалоаш хургба колхоза механизатораш. ХIаьта баьцдаараш кхедеш йолча бригаде къахьета колхозхой набуца рассада дIаоаш хургба.

Кхоадьча доагорца болх беш а хургья цу дийнахьа колхоза машинаш, тракторашкхы техника.

Колхозхоша шоаш цу дийнадьа доаккхаргдола 1500 сом алапи пятилетка фонде дIачудала оттадаьд.

КПСС обкоме

БРИГАДНИ ХЬИСАПЕ КЪАХЬЕГАМ ВIАШТIЕХЬБАККХАРА — ШЕРРА НИКЪ

КПСС обкома бюрос дийцад «Боахама механизма эргаьнахка тоалрах болча КПСС ЦК-ви СССР Министрий Советех соцамга хьежжа бригадни формагIа къахьегам вIаштIехьбоаккхилгех цунна стимулированни елгех юкъедоаладара йолча «Красный молот» яхача завода партийнен администрацех опыта хьакъехьара» дош.

ТIаьйцача соцам тIа белгалдьахьад КПСС ЦК-ви СССР Министрий Советех боахама механизм эргаьккха тоалра хьакъехьара соцам кхоачаш а беш «Красный молот» завода партийни организацен администрацен къахьегам бригадни формагIа вIаштIехьбоаккхилга балха юкъе доаладеши из дIадоврждеши дикка болх баь хилар. Парткома заседане чIоагIъаь хиннай бригадни хьисапе къахьегам вIаштIехьбоаккхилгеи цунна стимулировани елгеи цехашка юкъедоаладара материалаш кийчъяра, уж Iомалра, мероприятеш оттаяра йола инициативни группа. Парткомо чIоагIа теркам тIабахийта Iомаяьй завода сталелитейни цеха комплексни бригадай, республика а мехка а кхыча предприятей йолаш йола балха опыт. Парткомо кийча а яь чIоагIъяьй бригада совета хьакъехьара положенеш, бригадира, мастера йола долимостни инструкцеш, кхыйола шиш лоIамагIа болхло бригадана юкъевоагIаш хилар, вахареи балхех чоархIамегIа дола дешаш коллективни къестадеш хилар, коллектива хIара члено лоацача къахьегама даьнъага хьежжа даьккха алапи дIадекъаш хилар белгалдеш йола документаци.

Парткома решенегIа сиволной комплексни хозрасчетни бригадаш юкъейоалае йолайир нефтеаппаратурни цехе, из коллектив заводе нигара йоккхагIа ярех а производственни гIулакхашка дилача шиш тайпара ярех а хилар бахьан долаш.

Комплексни хозрасчетни бригадаш вIашагIйоккхара а уж производствана юкъейоалалра а дешаш хан-ханахьа дийцад иштта профсоюза заводской комитета заседанешка, завода директор а волаш хулача диспетчерски совещанешка, заводской приказашиен распоряженешкен хьахьонхаш а хинад.

Массово - политически мероприятешца тIачIоагI а беш, бокка методически организаторски болх чакхбаккхаро торо хилийтай иттлагIча пятилетке къахьегам кердача формагIа вIаштIехьбаккхарта нефтеаппаратурни цеха 14 комплексни бригада яккхара шерра эксперимент чакхъяккха, цул тIехьагIа цу тайпара бригадаш кхыча цехашка вIашагIйохка, уж 55-нега ккоачае, социалистически яхье дикагIа толамаш дахара бригадай къахьегама хьинарн яхьи дикка айе. Къаьстта чIоагIа хоалуш дер из КПСС XXVI съездага кийчлучех цо болх баьчен хана.

Къахьегам вIаштIехьбаккхара кердача прогрессивни методо торо хилийтай хIара бригаде къахьегама овсарле 6-негара 12 процентега кхоачаш лакхъе, керттерча технологически оборудованехи балха ханахи дикагIа пайда эца, бригада хIара член къахьегамах юххера хьахулаш дар дукхагIа хидийта хьашт долаш хилар лакхде; шоай говзал эргаьнхка тоае, смежни профессеш Iомае безам болаш хилар хьахиннад; балха цикала, бийдал, материалаш дIаахийтара вIаши тIахьожам лоаттабелга оттадиад.

Завода ерригача комплексни бригадашка дикка кIезигденнад кадрали балхара дIаухилгех къахьегама дисциплина телхаелгех. Масала, нефтеаппаратурни цехе балхара нах дIабувлилга 2-зза совгIа, прогулаш ярах йоаха 10-зза кIезигъеннай, производства боарам 94 процент лакхбеннаб. Из бахьан долаш тIехьаюсаш хиннa цел хьалхалеттарий мугIарашка яьннай.

Партийни комитето вIашагIтехай хьалха латтача комплексни бригадай балха дикагIйола опыт, завода болхлошта юкъе из опыт шерра дIайоаржаяран юкъейоалаяран де дезараш кийчдаьд, бригадай балха формани методаш юцаш йола листовкаш кепатехай, арахийцай информационни материалаш. Партиомон профсоюза завкомон бригадай балха опыт дIа-юха эцаш бригадирий собранеш заводской конференци чакхъяьккхай, партийно - боахама актива собрани яьй, бригадира уголок кийчъяьй. Комплексни бригадашка болх вIаштIехьбаккхарен къахьегама стимулировани ярен дешаех консультацеш телаш болча предприяте специалисташен подразделеней кулгалхошек дежурство леласла вIаштIехьдаьккхад.

Заводе вIашагI а ехна болх беш я бригадирий совети производстверча балхах мукъа а бувлийташ бригадирашка говзал лакхъяйташ йола школаши. Парткомо чIоагIа теркам тIабохийт пенгазетага, дукха тиражаш йолча газетага, информаце кхыча формашка гIолла балха бригадни метода пропаганда ярах из дIайоаржаяран. «Машиностроитель» яхача заводской газето, радиогазето хан-ханнахьа дувц къахьегама коллективни формаш юкъейоалаярах, эггара тIех хьюкхамаш даьхача производстве хьалхалеттарийн бригадайн балха опытах.

Парткомо къаьстта теркам тIабохийт производстве коммунисташ дIаийсбара, комплексни бригадашка партийни бараш дукхагIа хилийтара, балха бригадни метод дегIайоалаеча партийни влияни яра. 28 бригаде партийни группаш вIашагIъехкай. Цехови партийни бюроша шоай практике пайда эцаш леладу болхлой - коммунисташ, производстве хьалхалаттараш тIехьаюсача бригадашка, хIаьта иштта балха эггара бехктокхамегIа йолча участкашка а хьежабелга.

Комплексни бригадаш вIашагIйохкаро гIояла йолча профессей болхлой а юххера а хьахулаш долчунца хьашт хилар лакхдаьд. ХIанз дукхача цехашка бригадай членаш ба разметчикаш, кравовщикаш, стропальщикаш, уборщикаш, транспортировщикаш, кхыча специальностех бола болхлой.

1980 шу чакхдоалаш бригадашка болх беш хинна нах берригача болх беш хинарех 53,7 процентал совгIа хиннаб, е сдельщикех 91,5 процент бараш, хIаьта уж 1615 саг а хилар. ХIанз бригадашка къахьегаш ба берригха слесараш - сборщикаш хIара кхаь станочникех — шиъ. Цу хьокхамашка диллача завод шиш отрасле эггара лакхагIча боарамга кхаьчай.

ИттлагIча пятилетка шерашка заводе къахьегама овсарле 26,7 процент лакхъеннай. Дикка кIезигденнад балхара нах дIабувлилга, чоархденнад къахьегама дисциплина телхаелга.

Нагахьа санна 1975 шера заводе нах балхара дIабувлилга 39 процентни прогулаш еш ха йоаелга 3293 саг-дийн хиннаделе, дIадахача шера нах балхара дIабувлар хиннад 19,1 процент(хIаьта прогулаш еш йоаль ха — 2763 саг-ди). Тоаденнад керттерча технологически оборудованех пайда эцилга. Из бахьан долаш 1975 шера дена 1980 шерега кхаччалца йолча хана производства боарам 34,8 процент лакхбеннаб, вехаьлча 43,9 миллион сомага 56,36 миллион сомага кхоачаш. Цу даьнъе къахьегам вIаштIехьбаккхари цунна стимулировани ярн эргаьдьнкка тоадера чоттагIа тIакхийтта продукци ахчанца лаьрхIача 3964 эзар сома боарамс, е 33 процент хиннай. Инстелламза йолча производства боарам 21,6 процент кIезигбеннаб. Комплексни бригадаш [redacted] заводага торо хилийтай ерригача иттлагIча пятилеткагIа планови хьокхамаш кхоачаш а деш кхы а тешаменгIа болх бе.

Завода парткомон боахама кулгалхошек теркo ю бригадни форма даим эргаьйоахаш тоаяран кIоаргъяран, бригадаш кхы а хьадлагIа лакха экономически дикен хьокхамаш дахара тIаерзаю. Бригадашка юкъехьош а эргаьйоаккхаш тоеш а я хозрасчет. Коллективашта белгалъю дукхала боарамах, номенклатурах, алапе фондах йола заданеш. Из деш планагIа арахеца йоагIача продукце боарам дIабохийта къахьегам кIезигбара заданега хьежжа оттабу. Хадданаза тIахьожам лоаттабу хIара болхлочун шиш къаьстта кхоачамаш теркал а деш, уттаеш йола производственни заданеш кхоачашъяра.

Социальни хьинар айдаларо бригаданка хьахулийт керда почин: къаенна воржаш болхлой инициативагIа хувцар, бригадайн инженерии службайн творчески планаш цхьана уттаяр. Керда, кхы а хоадамболамагIа чулоацам хулаш боагIа «Сменни задани — хана хьалхеи лакха дикал йолаши» яхача девизагIа лелаеча яхьа. «ХIара балха дийнахьа хьакур дикагIа хилийта» яхача лозунгагIа яхь дIайолальча республика хьалхалеттача предприятей инициатива хьаллаьцаб завода коллективо.

Цунца цхьана бригадни хьисапе къахьегара опыт балха юкъехьочех йоаржаечен кхоачамбоацараш а шийсдолийт шоад балха тIа завода партконон боахама кулгалхошен. Бригадаш вIашагIйохкалехьа цу гIулакха производствана хьалхе кIоарга техническй кийчо елга даим деш дац. МоттигаIш хиннай дикка уйла тIа хийта бригадираш хьа ца хоржаш, из бахьан долаш шиш бригада ехай. Материальни стимулировани елга завода инженерно - технически болхлой, участкий, подразделеней кулгалхой бехктокхам айбелга хIанз а тIехьа дувзац бригадашка бечa балхах хьахиннаращца, цига болх бечар лакха овсарле йолаш къахьегара шиш хьашш хьадера. ТIаккха цо йиш хилийтац ерригача бригадашка производства эффективность лакха йолаш болх байта. Йолаш я къахьегама овсарле лакхлулга алапи тIакхетарал тIехьадусаш йола моттигаш. Ледара чакхбоаккх хозрасчета элементаш юкъехкхувлилга шердира бу болх, материалашта, электроэнергена, доагора мел кхом бу хара чот леле торо яц.

Цхьадола кхоачамбоацараш да гойтара агитаци вIаштIехьйоаккхача, кийтъеча, толамагIйолча бригадай хьалха латтача опыта пропаганда еча.

«Красный молот» завода парткомон администрацен къахьегам бригадни формагIа вIаштIехьбоаккхилген цунна стимулировани елгех шерра юкъедоаладара беча балха опыт обкома бюрос дика я аьнна хьал а лаьцай, республика предприятешка массанахьа балха юкъейоалалра могa а яьй.

Завода партком, профсоюза завком боахама кулгалхойн декхарийла ба соцам тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадаха. Заводе бригадни форма эргаьнкка тоаярал йоаржаяран бу болх дIахо бе, комплексни бригадайн производстве хьалхалаттарийн дикагIйолаш балха методаш хьахьокхара гойтара агитацехи пропагандехи шерагIа пайда эца.

Парте городскойн районни комитеташ, облсовпроф, ВЛКСМ обком, юкхьанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, промышленни предприятейн объединенейн боахаме кулгалхой декхарийла ба КПСС XXVI съезда исторически решенеш лоарзагIа ца йоалийташ кхоачашъяра шерра организационни пропагандистски болх боаркабе. Лакхбе социалистически яхь вIаштIехьъяккхара боарам, из дегIаккхувла «ХIара балха дийнахьа хьакур дикагIа хилийта» яхача девизагIа. Дахи хьаллувла производства новатораша, 11-ча пятилетка ударникаш дIадоладу дика гIулакхаши инициативаши, уж шерра йоаржае: 1981 шерара планаши декхараши ерригача къахьегама коллективаша кхоачашъелга Iалашде.

Парте горкомашта, райкомашта, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома, юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта могадаьд «Красный молот» завода партномон администрацен къахьегам вIаштIехьбаккхара керда формагIа предприятешка юкъехьахара пайда эцарен опыт Iомаярен, дIайоаржаярен, шерра пайда эцарен гIулакхаш чакхдоаккхилга а цу ларда тIа производственни низаленех ресурсех эффективно пайда эцаргбола, къахьегама овсарле лакхъергйола плановно технологически дисциплина чIоагIъергйола гIулакхаш вIаштIехьдоаккхилга а.

КПСС горкомаш, райкомаш, парткомаш, партийни организацеш, боахама кулгалхой декхарийла ба КПСС XXVI съезда решенешкен боахама механизм дIахо эргаьйоаккхаш тоаярах [redacted] КПСС ЦК соцамтех хьежжа къахьегам бригадни формагIа вIаштIехьбаккхарен цунна стимулировани ярен гIулакх дIахо дегIаккхувларах тоадаран, производственни гIулакхаш чакхдоалача бригадай коллективаl лоархIам айбара мероприятеш отта а яь чакхъяха, къахьегамен производственнин дисциплина чIоагIъяра дешашта теркам дукхагIа тIаахийта, производство вIаштIехьйоаккхилга эргадоаккхаш тоадара, халачен инзткъалачен балха процессашта механизаци яра, болх бечарна аьттув бола хьалаш хьадара къахьегама коллективни низаш тIадерзаде. Производства юкъара культура лакхъе, балха ха ехха йовлга, оборудовани сеца лоаттаелга тIагIертта дIадахха, дукхача [redacted] кашпа болх белга шерде.

Партийни комитеташи бюроши декхарийла я цехови партийни организацехи партгруппаехи кхы а шерагIа ког гIортола е, чIоагIен массе оагIорахьарен цар болх тахна, коллектива членийн къахьегамен творчески хьинар дегIадоаладеча цар лоархIам айбе. ДукхагIа терко е еза партийни организацена болхлой дукхагIа юкъсозара, партийни мугIарашта юкъеухараш эггара дикагIбараш хилийтара. Коммунисташ дIаюха шийсбаран производства кертгерча участкашка партийни группаш вIашагIйохкаран, организаторски кхетамен болх беча партийни активе лоархIам айбе.

Парте горкомаштеи, райкомаштеи, юкхьанцарча партийни организацешта могадаьд 1981 шера хьалхарча ах шера бюро заседанешкен партийни собранешкен промышленни предприятешкен объединенешкен къахьегам бригадни формагIа вIаштIехьбоаккхилгеи цунна стимулировани елгеи юкъехьахьара бу болх бувцилга.

Республикански газетий редакцеш, телевиденеи радиовещаней комитет декхарийла я газетий оагIошкен телевиденеи радиои передачашкен «Красный молот» завода партномо къахьегам бригадни методагIа вIаштIехьбаккхарен цунна стимулировани ярен гIулакх балха юкъедахьарах рубрикаш хьаелла, республика кхыча предприятешка из дIадоаржаделга вIаштIехьдаккха.

«Красный молот» завода партийни организацена могадаьд ер соцам коммунистий собранешкен завода коллективен бувцилга.

СССР Лакххехьарча Совета Президиума заседани

КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакххехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева председателал а деш 1 апреле Кремле хилар СССР Лакххехьарча Совета Президиума заседани.

Заседане хиннараша берригаш а равза а болаш чIоагIа къоабалбир вай Даьхен экономически оборонни низ алсамбаккхара, халкъа хьалторо айяра, дегIаенача социализма общество духовни лакхагIча боарам тIа ялара, лаьттан тIа машар лоаттабара а чIоагIбара а тIаберзабаь бола КПСС XXVI съезда исторически решенешна дIахо дегIабоалабаь парте Центральни Комитета ленински никъ, практически болх.

Повестка хьалхарча дешах — КПСС XXVI съезда решенешкара хьадоагIача халкъа депутатий Советий декхарех, — заседане хоам беш къамьл дир Л. И. Брежнева.

Шеко а йоацаш ала йиш я, белгалдир цо, съезда вай гаьна доахача йоккха йоацача хано а хьахьокх цуя решеней нах оарцагIбахара ең йола Iалаьмате йоккха воздействи. Съездо вай парте, вай политически система ерригача звеньяй бе еллар къаьгтан дика кьоасталуши йола программа. ХIанз керттердар — из программа бокъонца долча гIулакхаща хьалйизар, Ленина хьийхача тайпара, миллионаш болча наха чIоагIеи барт болаши цхьана бу болх вIаштIехьбаккхар.

ХIанз съезда решенеш кхоачашъяра хьадда декхараш белгалдаьд шоай активашка республикай, крайй, областий партийни организацешка, ВЦСПС-и комсомола ЦК-и пленумашка, эзараш йолча къахьегама коллективашка.

Иштта лоархIамболаш да цу мабарра дерригача халкъа балха хьинарегIча тайпара халкъа депутатий Советаш юкъеллар. 50 эзарел совгIа херна органаш, 2 миллионал дукхагIа депутаташ, итташ миллионаш активисташ маьбий уж. Цу цифраша моаш а хьабовзийт Советий боккха творчески низ.

Нийса хургда съезда решенеш чакхъяьлара шиш программа хIара Советo масса а оагIорахьара йийца а йийца оттайой. Из болх хIанз беш ба. ХIаьта геттара дика да дукхача моттигашка из лохехьара, юкъарчал доацаш нахаца, къахьегама коллективашца бувзам болча Советашкара дIаболабалар. Аз юцараш я районни, городской, поселкови, юртий Советаш. Указа эггара хьалхарча аргIанна хьагуча майоалий халкъа инициатива, планаш кхоачашъелга вIаштIехьдоах, социалистически яхьега низ болл.

(ДIахьедар 2-ча оагIо тIа).

СОВГIАТАШ ДIАДАЛАР

Селхан В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце торжествени собрани хилар гIишлошъяра Нохч - ГIалгIай управлене коллектива деза совгIат — Халкъий ДоттагIала орден — ялара хетаяь.

Гулбеннараш даькъала бувцаш лоацача дешашца собраш хьайийлар КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара В. А. Куценкос.

ГIишлонхоша 10 пятилетке даьхача толамашца уж даькъала а бувцаш, царна баркал а салаш къамаьл дир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретарa вов. А. В. Власова. Шиш къамаьл чакхдоалаш А. В. Власова СССР Лакххехьарча Совета Президиума тIадиларех деза совгIат дIаделар гIишлонхошта.

Шоай коллектива къахьегамо иштта беза мах барех партенеи правительстваиеи баркал а салаш, гулбеннараша даьча къамаьлашта шоп а луш, къамаьлаш дир управлене начальника Э. Э. Исмаилова, ПМК-105 комплексни бригада бригадира П. Черепнина, СМУ-7 парторганизаце секретара Л. Колловас. Цар гулбеннараш дIатешабир кердача пятилетка заданеш хана хьалха кхоачашъяра гIишлонхоша шоай низ хьинаре ца кходеш къахьегарг хиларах. ГIишлонхой даькъала бувцаш, къамаьлаш дир В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ вокхагIволча оператора М. Камаева, СССР Минмонтажспецстрой Кавказски производственни распределительни управлене начальника З. Магомадова, «Грознефть» объединене генеральни директора Р. М. Хачатурова, кхыта кхыбараша.

Новзонхой цIерагIа къамаьл дир гIишлонхошта хетаяь шиш стихаш а ешаш поэта А. Куcваева.

ГIишлошъеча организацей шоай дикача къахьегамца белгалбаьнача болхлошта А. В. Власова дIаделар пачхьалкхен совгIаташ — орденаш, медалаш. СовгIаташ деннарий цIерагIа къамаьл дир СМУ № 2 отделочнице О. Ф. Погарелова.

Торжествени собране дакъа лоацаш хилар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома шоллагIа секретарь Л. Д. Магомадов, КПСС Грознески горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов.

ПРОМЫШЛЕННОСТА КОТАЛО

КПСС XXVI съезда решенеша, «ЦхьайтталагIча пятилетка заданеш толаме кхоачаши тIехкхоачаши яр духьа лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа» хьагъехьерча республика индустре производственни коллективаша 1981 шера доккхий социалистически декхараш тIаьйцад.

«ХIара балха дийнахьа — хьалер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа шерра социалистически яхь яьржай республикерча заводашкен фабрикашкен.

Хьинар айденна производственни коллективаша къахьегарех республики ерригa индустри хьайийцача продукци мьахала лакхара 1981 шера хьалхарча квартала план 102 процент кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа мьахала дьаккхай дукха хIама ца эшаш ялх миллион сома мьахка тайп - тайпара продукци. Март бетта план 100,8 процент кхоачашъяьй.

ВIубенна къахьегаш ба мехкдаьтта промышленноста, машинашъеча, дийача, кхачай, кхы цхьадолча доакъой болхлой.

Республикерча мехкдаьттахоша квартала планал совгIа Даьхена деннад 6 эзар тонн мехкдаьттех 7 миллион кубически метр мехкдаьттаца хьайоагIа газ.

Планал совгIа дукха продукци арахийцай «Красный молот», «Электроприбор», «Пищемаш», «Электроинструмент» заводий, шиейи производственни объединени, дукхача кхыча коллективаша.

Республика ерригa промышленность хьайийцача къахьегама овсарле лакхъяра задани а толаме кхоачашъяьй. Производственни коллективаш коммунистически субботника — кийчо еш я.

ПАРТЕ МАГIАЛБИКА ГОРКОМА ПЛЕНУМ

КПСС МагIалбика горкома пленуме дийцар КПСС XXVI съезда итогехи городской партийни организаце декхарехи дола дош. Цу хьакъехьа доклад йир КПСС МагIалбика горкома хьалхарча секретара П. А. Бусева.

Доклад ювцаш пленуме къамаьлаш дир Вознесенскерча гал чакхйоахача завода директора Н. В. Максимова, «Алкавчуртский» совхоза парткома секретара Б. Х. Джанхотова, «Малгобекнефть» НГДУ промкома председатела А. В. Ивановас, УБР бурувдеттачо И. М. Хадзиева, СССР Конституце цIерагIча совхоза директора К. Р. Маршаве, ВЛКСМ МагIалбика горкома хьалхарча секретара Г. Ш. Бокова, города прокурора П. Я. Нечепуренкос, «Советский» совхоза доярка А. Картоевас.

Докладчика а пленуме къамаьлаш даьча коммунисташа а иттлагIча пятилетка шерашка района боахами культуреи дегIайоалаеш карагIдаьннараш белгал а доахаш, къаьстта терко тIайохийташ дийцар кхоачаш ца дулуш дисараш, цун бахьанаш, кердача пятилетка декхараш кхоачашдеш пайда эца йиш йолча торонех, белгалдаьхар беррига партийни, кхетама, боахама кулгалдара болх дIахо тоабара наькъаш.

Пленума балха дакъа лоацаш а хилар, городской партийни организацена хьалхашка латта керттера декхараш белгалдоахаш къамаьл а дир КПСС обкома бюро члена, НГIАССР Лакххехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Бокова.

Пленумо тIаьйцача соцам тIа белгалдаьхад КПСС XXVI съезда решенеша дIадеххача тайпара партийни организацей беррига болх дIахо тоабара де дезараш. Иштта пленумо йийца а йийца чIоагIйир съездо белгалдаьха декхараш кхоачашдара мероприятеш.

* * *

КПСС XXVI съезда итогацц партийни организацей декхараши дувцаш пленумаш хиннай Назрановски, Старопромысловски, республика кхыча районашка.

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДЕРГДА

Укх шера 225 гектара тIа индустриальни хьисапе ялата хьажкIаш кхее лерхI аз сай новкъосташа.

Со хьажкIаш кхееш вола ткъаь диъ шу да. Цу юкъа из культура лелаяра дикка опыт а Iоаьнй аз. Цхьобакъда, из а тоъаш яц индустриальни технологегIа хьажкIаш лелайра. ХIана аьлча, сона а са новкъосташта а керда гIулакх да из. Цу технологегIа хьажкIаш кхееш пайда эца безаш да хьалха ца лелаьча техниках, гербицидех, кердача хьисапе кийчде деза лаьтта, е кх. дI.

Цунца цхьана индустриальни технологегIа болх бара цхьайола опыт а Iоаьнй аз сай новкъосташа. Цу тайпара соахка бIаь гектара тIа кхекийр оаха хьажкIаш, хIаьта гектара тIара 38 центнер чу а ийцар.

Кердача технологегIа хьажкIаш дIаера тхоашта хьакъоастадаь лаьтта соахка октябрь бетта аьба аьха даьккхар оаха, хIара гектара тIа йиъ йиъ центнер калийни, шиъша —азотни, шиъ-ех фосфорни удобренеш а ихоачийташ из хьаьдир. ТIаккха февраль бутт болалуш юха а минеральни удобренеш тайсар.

Органически удобренеш а тайсай оаха тхоай кхашка.

Кхы а цхьа хIама да белгалдаккха дезаш. Массе хана цхьан боарамагIа кIоарга лаьтта оахаш хилча, оахама кIаш лаьтта айра хьисапе гектара чIоагIа а дале дIаотт, кIалхара хий, пайдана йола тайп-тайпара органически хIамаш овлашта хьатIа а ца кхоачийташ. Из нийс ца далийтара цкъа оахаш юкъера лаьрхIача 22 сантиметр, шоазагIа — 24, тIаккха 27 —30 сантиметр кIоарга оахийт аз лаьтта.

Тха лоамашта юхе улача зоне хьажкIаш дIаера эзача боарамагIа лаьтта 10 апреле мара дIоахьлац. Из ха хьатIакхачалехьа даьза дисар чакхдаккха гIерташ доахк тхо хIанз.

Лаьтта Iайна тIоадал соцаяр духьа маккаш доахаш боахк механизатораш Салманов Мовлди, Цуев Майрбек, Асхабов Хизир. Из болх тахан-кхоана чакхбаргболаш ба.

Индустриальни технологегIа хьажкIаш дIалоаш эггара хьалха кхай тIа штанговни опрыскивателашца «Агилон» яха гербицид тох. Феца сяха дIауви йола из цу сахьате 10—12 сантиметр кIоарга лаьтта кIала йохийт лаьрххIа долча дискови макхашца. ТIаккха лаьрххIа хьаьча планировщикашца тIера дикка нийсду лаьтта, цу тIа гIолла селлкаш тайжжа леларгйолаш а хьажкIий фу лаьтта цхьан боарамагIа кIоарга дужаргдолаш а.

Керда гербицид а тохаш индустриальни хьисапе дIайийча цкъан хьатIа а яьнна баьцовгIаша шиъ е йиъ дорданг хийцача шоалагIен кхаш даьхачул тIехьагIа хьажкIаш чузца ха хьатIакхачалца кхы вуаг тоха дезаш дац, оасерах кхаш хаддаьза цIена латтандаь.

Аккордно-премиальни системагIа бу тха звено коллективо болх. Тхона хьалу эша техника, удобренеш, фу, кхыдар. Нормаш тIехкхоачашъеш къахьеге а хIара бетта ихьатарра алапеш тел тхона. ХIаьта хьувкъам чунийнчул тIехьагIа цунга хьежжа кхы тIа а ахча лу. Лоацца аьлча, оаха хьадаьчох тийша да хьатIадоагIар а. Из кхетадеш болча наха шоай низ дIакхоачар ду хьадер ма хулла дикагIен тешамегIен де гIерташ.

Н. ЦАКАЕВ,
Шалински района «Автуринский» совхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевой.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума заседани

(Чаккхе. Долалуш 1-чу агIо тIе).

Иштта лоархIаме да областной, краевой Советаш, цул тIехьагIа республикай Лакхехьарча Советаш, лохехьарча советски органаша кхуьллача масхе йолча ерригача предложенешка теттара чIоагIа уйла тIаяхийта хьажар, царех цхьа цаI йовргйоацаш, халкъа лочно мамогта дукхагIа пайда дургболаш. Шеко яц, парте решенеш кхоачашъеча дакъа лоацаш Советий хIара звенос болх бергба ший доазонашта чухь. Iаьдала моттигерча органашта из эггара хьалха — наха гIулакхаш делга тоадар, кхачан программа чакхъяккхар, халкъа аша товараш дукхагIа арахецар, цIенош, школаш, больницаш, детсадаш хьалъяра плайаш кхоачашъяр. ХIаьта Советаш, цар исполкомаш цу тайпарча гIулакхий хьакъехьа дехар дераш а йоацаш де доагIар чIоагIа хьадайташ бола дай хилийта беза, царга дикагIа пайда ийбайта беза шоай координационни тIахьожам барон бокъонех. Из де безам хулийтаргбола дика хIама да дукха ха йоацаш парте Центральни Комитето, Лакхехьарча Совета Президиумой правительствай боахама гIишлош хьалъечара Советий лоархIам айбарах бьь соцам.

Лакхехьарча Советех дувцаш цIаьхха а белгалде безам ба са законодательни болх доал дарцеи тIахьожамцеи вIашагIтохар хIанз мел лоархIаме да. Законодательствах — хIаьта из вайцига хьинарен пленагIен дегIадоагIа, — ю уйла лаьгI ца йолийташ, чIоагIагIа бе беза дийна организаторски болх, законаши планаши нийссен тIера ца доалаши Iалашъе еза. Вай парте политикех социалистически бокъон цхьан принципаш тIара хьайоагIа, де лерхIар цаI долаш я — къахьегача халкъа ирс. ХIаьта законаш а биззача низаца болх беш хила деза из дог цIена де лерхIар бахьан долаш.

Укхаза къаьстта декхараш латт СССР Лакхехьарча Совета хьалхашка. Сурт оттадеш дийцача, из майий вай Iаьдала ерригача органий пирамида бухь, хIаьта эггара шорагIа бокъонаш ена а. Дукхьал из дагакхоабеш я вайга юца хьесина укх кахарча шера йола Лакхехьарча Совета балха план а. Из кийчъхьий Iаьдала лакхехьарча органа тернама кIал XXVI съездо оттаь керттера проблемаш, дукхача республикай Советий балха опыт, халкъий машари вIаши цхьана леладу гIулакхаши духьа доалол дехьарча парламентаццара бувзамаш дегIаводоаладелга хилийта а лорхIаш.

Юххера а белгалде безам ба са тахан дувцар парте оттадаь декхараш кхоачашдеча Советий ерригача система хьинар айдарах долга. ХIаьта уж кхоачашдергхиларах цхьанкха а шеко хила йоатIаш яц. Советски Iаьдала низ — халкъаца айхха бувзам хиларца. Цун инициативеи хьинари чулоацаш цо халкъа низаш вIаштIехьа а доах цхьан хьоарсам чу лоста а ду. Цунца — вай толамаш дахара тешам, социалистически пачхьалкхой строй чIоагIъяраи дегIайоалаярах бола тешам.

ТIаийцача соцам тIа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдир, халкъа депутатий Советий керттера декхар КПСС XXVI съезда решенеш, КПСС ЦК Отчетни доклада тIа, съездо чIоагIъяьча 1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра Керттерча лостамашка оттаь положенеш кхоачашъяр да, аьнна.

Халкъа депутатий Советашен цар исполнительни органашен биззача боарам пайда эца беза йоагI-йоагIача территорешта экономически социальни комплексо дегIадахкар, производства эффективность айяр, советски наьха вахарен бытен ерригача агIош тоаяр, цар материальни культурни хьашташ кхоачашдар, кхом бара режим чIоагIъяр, пачхьалкхен къахьегамен дисциплина чIоагIъяр Iалашдеча шоашта СССР Конституце еннача бокъонех.

Лакхехьарча Совета Президиумо ерригача Советашта могадир КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа шоашта хьалхашка латта декхараш къоастаде, хIаьта уж решенеш вахаре чакхъяхара хьалда мероприятеш оттае.

Моттигерча Советаша хьаданза уйла е еза кхачан программа кхоачашъяра, халкъа эша товараш дукхагIа хьадараи цар дикал тоаяраи моттигерча торонех мамогта дукхагIа пайда эцара, наха чубаха цIеноши социально-культурни объекташи хьалъяра планаш кхоачашъяре, бахача наха гIулакхаш делга мамогта дегIадоаладара, эргадовхаш тоадара. Лакхехьара доал деча предприятей, учреждений, организацей цу дакъерча балха координаци яраи тIахьожам лоаттабарах.

Союзни автономни республикай Лакхехьарча Советаш декхарийла я боахамен социально-культурни гIирсаш хьалдара пачхьалкхен кулгалдар эргадоахаш тоаде, халкъа депутатий ерригача Советий болх тоабара, законодательство дегIадоаладара, законаши планови заданеши кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожама эффективность айяра, исполнительни дисциплина лерагIа чIоагIъяра шоай низаш тIа а ухийташ.

Уйла тIасоаьй Советий болх вIаштIехьбаккхара ерригача формаш дIахо эргаяхаза, цар сессеш, исполнительни комитетийн массазарча комиссейн заседанеш нийчъярен чакхъяхарен практика тоаяза, йолаш йола резерваш гучаяхара йолча торонех биззагIа пайда эцаяза, кхоачамбоацарашта критика яза, нийсагIа йола решенеш коллективно лахаяза, формализм, бюрократизм, волокита тIагIертта дIаяяккхаяза ерг йоацаш хилара.

СССР Лакхехьарча Совета Президиум тешаш я халкъа депутатий ерригача Советаша Коммунистически парте кулгал а деш КПСС XXVI съезда решенеш чакхйоахача хьинаре даьха лацарца цхьайттаагIча пятилетка заданеш кхоачашъеча, вай Даьхен экономически социальни низ дIахо чIоагIбеча, коммунизм хьалъяра гIулакха доагIIаш дола дакъа юкъехьоргхиларах.

Заседане йийца а яйца къоабалйир 1981 шера СССР Лакхехьарча Совето чакхъяха лерхIача керттерча мероприятей план.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо ладийгIар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела Н. А. Тихонова 1981 шера плани бюджети ювцаш СССР Лакхехьарча Совета йиъ лагIча сесси палатай массазарча комиссеша а депутаташа а еннача предложенешкеи замечанешкеи хьажарах хьахиннарех баьча хоамага.

Хоама тIа белгалдоанне, СССР Лакхехьарча Совето тIадиллар кхоачашдара массазарча комиссей а депутатий а предложенешта реализаци яр духьа правительства дамза дергдоаца гIулакхаш делга. Халкъа боахама доал делга эргадоаккхаш тоадара, общественни производства эффективность лакхъяра торонех пайда эцара, вай общественни социальни прогресс яра дешашта чIоагIагIа терко ю.

Укх тIеххьарча хана кийча а яь тIаийцад Госплана болх дикагIа вIаштIехьбаккхара кхуп лоархIам лакхбараи тIаерзаь решенеш. Экономика дIадехарашка хьежжа пачхьалкхен доал дара къаьст-къаьстача звеньяшта реорганизаци яьй.

СССР Лакхехьарча Совета йиъ лагIа сесси хинначул тIехьагIа правительства тIаийцача решенеш тIа теркальный СССР Лакхехьарча Совета палатай массазарча комиссеша а депутаташа а тийнна дукхха предложенеши замечанеши. Индустре базови доакъой болх тоабара, боахама механизм эргайоахаш тоаяра, халкъа боахама къаьст-къаьстача звеньяй балха юкъера кхоачамбоацареш дIададахара тIадерзадаь гIулакхаш белгалдаьд.

1981—1985 шш. машиналькъа транспорта болх тоабара а из комплексни дегIахувлара а де дезарий хьакъехьа, керттерча лостамехи доагоро-энергетически ресурсех пайда эцара эффективность тоаяраи де дезарий хьакъехьа, Iаьржа металлаш арахецара а металлопродукцех пайда эцара эффективность лакхъяра а де дезарий хьакъехьа, иштта кхыдола а КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советои соцамаш тIаийцад укх тIеххьарча хана.

Къаьстта теркам тIабоахийт социальни программа кхоачашъяре. Баха наха кхача, мок-керта эшача кхыча товараца Iалашбелга тоадара. Юртбоахама продукташ яхар, кийчъяр, граждански шоай доалахьарча боахамашка юртбоахама продукташ дукхагIа яхар, бахача наха социальни Iалашо яр дIахо тоадар, бераш долча дезалашта пачхьалкхен ду новкъостал чIоагIдар духьа производствана планировании экономически стимулировании елга тоадара тIаерзаь мероприятеш кийча а яь чакхйоахаш я.

СССР Лакхехьарча Совета комиссеша а депутаташа а енна дукхха предложенеши замечанеши, хоаш махиллара, юкъейнхьар 1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра Керттерча лостамашта, хIаьта уж тернIальерга пхе шера планаш тIа.

СССР Министрий Совето, министерстваша, ведомстваша, боахама органаша хIанз керттера теркам тIабоахийт 1981 шера — кердача пятилетка хьалхарча шера план шеко йоацаш кхоачашъяра.

Цу дешах лаьца къамаьл даьча **Л. И. Брежнева** аьлар: Укх тIеххьарча шерашка вай хан-ханналхьа дувц СССР Лакхехьарча Совета соцамаш кхоачашдара, палатай комиссей а къаьст-къаьстача депутатий а предложенешта реализаци яра СССР Министрий Совето деш дар. Из лоархIаме керда дIадоладаь хIама да. Из бахьанце социалистически демократе механизм боаргагIа а эффективно а гIулакх де ьиллай.

Новкъоста Н. А. Тихонова баьча хоамах вывод е йиш я депутатий рекомендацешкеи замечанешкеи СССР Министрий Совет хIанз чIоагIагIа теркам тIабахийта хьежай, аьнна. Дувцар съезд хьеллалехьа хьалхха деташ айденнача хьале болх беш хиннача СССР Лакхехьарча Совета тIеххьарча сесси материалех хилча хIаьта а гIадвугаш дина. Сесси къамаьлаш деча хана укх шера яь а ца Iеш, ерригача пятилетка а дика ритм хилара йоакхо йора депутаташа, халкъбоахама бонкхача лоархIаме йола предложенеш телар.

Раьза а хинна белгалдаккха йиш я комиссеша планови материалашта ю анализ тIатIа кIоаргагIа хул, аьнна. Укхаза тIаийю рекомендацеш а тIатIа кIорта болашагIа хулаш хиларца белгалйоал. Цо хьагойт Iаьдала лакхехьарча органо лоаттабу тIахьожам хоадамболашагIа хулга. Цу тайпарча тIахьожамо СССР Лакхехьарча Совета торо ду цхьй отчет телача органий балха локтам дикагIа теш, боахама механизм вIаштIехьъяккха, хIаьта цо, съезде белгал маданкхара, пачхьалкхен вахара юкъара тоаус айяра кIезига гIо а дац. Долче, вай конституционни формаш практико тахкарах толаме чакхъюв, уж дийнача, реальни чулоацамца хьалъюа.

Халахете а, палатай комиссеш хоам мабарре, министерствашкарен ведомствашкарен яккийтача цхьайолча материалаш тIа гIулакхаш тоадерга яхаш дош далар марэ дувцаш хоадамболлаш хIама дац. Цох вай, кхетадеш махиллара, кхоачам бе йиш йолаш дац. Депутатий предложенеш алхха дешашца кхетаяь ца Iеш, хоадамболлаш долча гIулакхаца хьалъиадар геттара лоархIаме да.

Сона хетачох, СССР Министрий Совето из вай замечани тернIальерга. Представительни органий предложенегIа министерстваша а ведомстваша а, республикай правительстваша кийчъяь мероприятеш кхоачашъера дIахо йодача хана а йоаххо е ела цо. Шоай аргIаи тIахьожам мелбе безац палатай массазарча комиссеша а.

Цу берригача балха бокка перспективни лоархIам хилар шаьрра гуш да, белгалдаьккхар Л. И. Брежнева. Цо эггара хьалха новкъоста дерга цхьайтталагIча пятилетка проект мамогта дIаьхагIа хилийтара, общества а вай советски наьха а хьашташа дIадехарашка хьежжа из документ тоадерга.

Цу дешах тIаийцача соцам тIа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар массазарча комиссей а депутатий а предложенештеи замечанештеи реализаци яра тIаерзаь мероприятеш СССР Министрий Совето, СССР министерстваша, пачхьалкхен комитеташеи ведомствашеи чакхйоахилга. Президиумо СССР министерстваша, пачхьалкхен комитеташ, ведомстваша, союзни республикай Министрий Советаша декхарийла яь КПСС XXVI съезда яьча Отчетни доклада тIа, 1981 — 1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра Керттерча лостамаш тIа оттадаь декхараца хьалхле а лелаеш СССР Лакхехьарча Совета палатай массазарча комиссешен депутаташен еннача предложенешта а замечанешта а реализаци яра кийчъяь мероприятеш кхоачашъе.

Цул тIехьагIа Президиума заседане дийцар бахача наха торгови гIулакх дара дакъе СССР торговле Министерствай Центрсоюзей балхах дола доаш. Цу дешах къамаьлаш дир СССР торговле министра **А. И. Струева**, Центрсоюза правлене председатела **А. А. Смирнова**, СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета халкъа эшача товарий торговлен комиссе члена **Н. Ф. Аксенова**, СССР халкъа тIахьожама Комитета председатела **А. М. Школьникова**, СССР Министрий Совета Председатела заместитела **И. И. Бодюла**. Заседане белгалдаьккхар КПСС решенеш, пачхьалкхен планови заданеш кхоачашъяр бахьанце дIададахача пхе шера халкъа эша товараш хьаделгеи уж нахага дохкилгеи дегIаденилга, хIаьта из советски халкъа вахара хьал дIахо а тоадара боккхача лоархIаме хинилга. Цу юкъа пачхьалкхеи кооперативни торговле розничий товарооборот 24 процент лакхъеннай. Торговле вIаштIехьъяккхара толамагIйола формаш юкъехухь, цун материально-технически база чIоагIъю, торговле предприятеш дукхагIа хьалъю.

Цунца цхьана СССР торговле Министерства, Центрсоюза, цар органий балха юкъе дIенхашта кхоачамбоацараш а да. Бахача наха торгови гIулакх дара боарам наьха дегIадаьккхача хьаштана, цу даькъе партен пачхьалкхенои оттадаьча декхарашца дIа мадакхара бац. Промышленносто кхоачамхилал арахецача а, хIаьта базашкеи складашкеи долаш долча а хIара дешна эшача товараша баха нах Iалашбелга боаррамагIа леладац торговле учреждешеши организацешеи. Наха хеттарга, сезонага, кхыча хIамашка хьежжа товарий ресурсашта маневрировани елга ледара леладу. Торговли организацеша кхоачамболлаш дика ялаяй ац товараш арахецара планаш уттаяра, цар ассортименти дикали белгалъяра, промышленносто договори декхараш кхоачашдара, промышленностага заказаш деча хана гIалаташ дувлийт. Децентрализовани хьесапе Iалашду товараш оборота юкъехкулара, товараш дукхагIа арахецара а продукташ кийчъяра а йолча моттигерча кхоачамех пайда эцара дахкъе хIанз а геттаре йоккхий торонаш я.

Заседане къамаьл даьча КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхарча заместитела **В. В. Кузнецова** белгалдаьккхар, баха нах халкъа эшача товараца Iалашбара дешо вай парте экономически политике лоархIамегIара моттиг лоацаш хилар. ЧIоагIа лорхIамболаш я цу даькъе торговли, потребительски кооперации, общественни питани. Духхьала цудухьа деха доагIIар хьа а дехаш, партийни Iаьдала гIа мах бе беза тахан цар балха. ГIулакх тоадара дакъе цхьадола хIамаш карагIдийнадале а, торговлеца баха нах Iалашбара боарам хIанз укх сахьате кхоачамболлаш ба ала йиш йолаш бац городе а юрта а. Сов шорттига лахху мидархошта гIулакх дара культура. Торговли вIаштIехьайоаккхача кхоачамбоацараш хиларагIа, тинаш кхетамца дIанийсъаь ца хиларагIа, торгови предприятей балха режим нийдархошта аьттув боацаш хиларагIа хIанз а тIехьа дукхха ха йове еза бахача наха товараш эцара. Дукхха моттигаш я торговле правилай хьакъехьара законодательство телхадеш.

Торговлера хьалаш тоадеча вIалла юкъарчал а доацаш дакъа лаца дезаш я товараш арахецилга а дохкилга а алсамдаккхара, торговле культура лакхъяра цу сферера болхлой тIахьожам чIоагIбара дакъера йоккхий торонаш йола Советаш. Теркам тIалостабаьб торгови балхахой декхар товарий ассортимент а дикал а къоастаяра дешага цIенхашта хьажарах, бахача наха хоатташ доаца товараш тийай тархешта тIа ца дуалийтара квалифицированно а хьинаре а гIо дарах латташ хилара.

Ше тIаийцача соцам тIа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР торговле Министерствана, Центрсоюзана, республикански а моттигерча а пачхьалкхени кооперативни органашта тIадиллад мар. КПСС XXVI съезда решенеш ларде а лувцаш, организаторски боахамен балха боарам лакхбара, бахача наха торгови гIулакхаш дара дакъе долаш дола кхоачамбоацараш дIададахара, планови заданеш кхоачашъяра, торговле хьакъехьара законодательство вIалла а телла ца дайтара, пачхьалкхени къахьегамен дисциплина чIоагIъяра, торгови предприятейи организацейи къахьегама коллективашкара кхетам балара болх тоабара, хьалха латта опыт дIайоаржара тIадерзадаь гIулакхаш дар.

Халкъа депутатий Советашта, цар исполнительни комитеташта, шерра общественность юкъейоагIача массазарча комиссешта могадаьд бахача наха торгови гIулакхаш делга дIахо тоадара, торговле материально-технически база чIоагIъяра, торговле органийи предприятейи балха лоаттабу тIахьожам, депутатски группаши посташи хан-ханналхьа цар балха проверка яра юкъе а увзаш, чIоагIбара тIаберзаьб болх массе а моттиге боаржабе. Советашта тIадиллад моттигерча тIатоха йиш йолча торонехи ресурсашкеи цу гIулакха махулла дикагIа пайда эцара чотах баха нах товараца Iалашбара хоадамболаш дола гIулакхаш дар.

Дахка доагIIаш дола гIулакхаш тIадехкад СССР халкъа тIахьожама Комитета, Союза ССР прокуратурана, СССР чурча гIулакхий Министерствана.

СССР Лакхехьарча Совета Президиум хьажа а хьежар тIа а ийцар СССР халкъа тIахьожама Комитето 1980 шера баьча балхах йола отчет.

Парте директиваши законодательствои, экономически социальни дегIаахаре планаш кхоачаш мишта ю хьожаш хаддаяза тохкамаш деш, пачхьалкхен дисциплина чIоагIъеш Комитето, СССР халкъа тIахьожама ерригача органаша баь дика болх белгал а баьккха, СССР Лакхехьарча Совета Президиума дIахайтар теркам КПСС XXVI съезда экономически социальни дегIаахаре даькъера КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабера кIийлен тIарча дешашта, халкъа тIахьожама органий болх тIагIертта эргабаьккха тоабара, предприятей, колхозий, учреждений, организацей, министерствай, ведомствай балха деча тохкамий эффективность лакхъяра, халкъа тIахьожама группайн постийн хьинар айдара, цхьанкха гIулакх толхадаь моттиг, де ца дезар дарах, пачхьалкхен рузкъа доадарах, дисциплина толхаярах йола факт халкъа тIахьожамхошта къайла ца хилийтара группайн постийн хьинар айдара тIабахийтанза барг ца хилар.

Союза Советен Къамий Советен массазарча комиссешта рекомендаци яьй министерстваша, пачхьалкхен комитеташа, ведомстваша, предприятеша, учреждешеша, организацеша законаши планови заданеши кхоачаш мишта ю хьожаш тохкамаш деш, из болх халкъа тIахьожама органашца цхьана белга Iалашде аьнна.

Президиума заседане хьежар пачхьалкхен вахарах долча цхьадолча кхыча дешашка а.

Ден повестка тIа латта дешаш дувцача дакъа хьалар — КПСС ЦК Политбюро членаша В. В. Гришина, Д. А. Кунаева, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителаша М. А. Яснова, А. Ф. Ватченко, И. Е. Полякова, И. Б. Усманходжаева, П. Г. Гилашвили, К. А. Халилова, И. П. Калина, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара М. П. Георгадзе, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаша Р. Г. Гамзатова, Г. Н. Смирнова, СССР Лакхехьарча суда председатела Л. Н. Смирнова, СССР Генеральни прокурора А. М. Рекункова.

(ТАСС).

КЪАХЬЕГАМО СИЙ ДОАККХ САГА

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо иттлагIча пятилетка заданеш тIаийца социалистически декхареш кхоачашдеча доаккхий толамаш дахарах СССР орденаши медалаши сийдай СССР лёгкача промышленноста Министерства объединений, предприятей, организацей балхой, инженерно-технически балхахой, гIулакхарча наьха боккхача группана. Царна юкъе Нохч-ГIалгIайчоа гIоаш:

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Рощенко Любовь Ивановнана — Грозненски производственни швейни объединене № 1 йолча филиала керттерча инженера.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛА ОРДЕН

Бабадженов Анатолий Ильича — Грозненски производственни швейни объединене генеральни директора.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Амерханова Ювнаса Ровзата — Назрановски трикотажни фабрика укладчица-упаковщицана.

Арсакуева Лариса Керимовнана — Грозненски производственни швейни объединене гладильщицана.

Маханова Любовь Дмитриевнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Плетникова Александра Васильевнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Тисейко Лидия Ивановнана — Грозненски производственни швейни объединене цеха начальника.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН II СТЕПЕНА ОРДЕН

Чернова Валентина Михайловнана — Грозненски производственни швейни объединене оскоровщицана.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Алдамова Матуси Магомедовнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Антонов Александр Георгиевича — Грозненски кога гIирс беча фабрика кога гIирса деталаш тIалстаечоа.

Ильина Варвара Федоровнана — Грозненски производственни швейни объединене раскройщицана.

Навоятлова Евгения Петровнана — Грозненски производственни швейни объединене транспортировщицана.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Амбарцумова Вера Николаевнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Астемиров Руслан-Бек Довлетовича — Грозненски производственни швейни объединене формовщика.

Бачагаева Лилия Васильевнана — Грозненски производственни швейни объединене № 4 йолча филиала начальника.

Васильева Нина Пантелеевнана — Грозненски производственни швейни объединене вышивальщицана.

Евлоева Бисолта Марема — Назрановски трикотажни фабрика швея-мотористкана.

Жданова Анна Федоровнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Коновалова Елизавета Ильиничнана — Грозненски производственни швейни объединене оскоровщицана.

Торшхоева Султана Розайна — Грозненски кога гIирс беча фабрика цеха начальника.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Алиева Роза Сосланбековнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Асрамиц Эмма Аршановнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Аушева Ибрахьима Мотина — Назрановски трикотажни фабрика швея-мотористкана.

Доценко Надежда Максимовнана — Грозненски производственни швейни объединене настильщицана.

Красноухова Таисия Григорьевнана — Грозненски кога гIирс беча фабрика спускальщицана.

Мурадян Иван Христофоровича — Грозненски кога гIирс беча фабрика зарубщика.

Мухаметова Рашида Николаевнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Сержантова Зоя Константиновнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

Струнова Евгения Павловнана — Грозненски производственни швейни объединене швея-мотористкана.

* * *

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо лёгкачен кхачан промышленноста оборудовании бытовой приборашa арахецара иттлагIча пха шера плана заданеш социалистически декхареш кхоачашдеча доаккхий толамаш дахарах СССР орденаши медалаши сийдай лёгкачен кхачан промышленноста машинаши бытовой приборашa Министерства объединений, предприятей, организацей балхой, инженерно-технически балхахой гIулакхарча наьха боккхача группана. Царна юкъе Нохч-ГIалгIайчоа гIоаш:

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Сулейманов Рамзан Докуевича — кхачан промышленноста машиностроене Аргунски завода фрезеровщика.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Барзунов Губа Джамалиевича — кхачан промышленноста машиностроене Аргунски завода сварщикий бригадира.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН II СТЕПЕНА ОРДЕН

Тесаев Бекхан — кхачан промышленноста машиностроене Аргунски завода плотника.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Аналяев Умар Махмаевича — кхачан промышленноста машиностроене Аргунски завода токарий бригадира.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Осмаева Хьава Баудиновнана — кхачан промышленноста машинашъеча Аргунски завода токарий бригадира.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Ахматов Нурадина — кхачан промышленноста машиностроене Аргунски завода электрослесара.

Товсултанов Султан Ахмадовича — кхачан промышленноста машиностроене Аргунски завода механо-сборочни балхий слесара.

Кердача тайпара пайданегIа да

«Электроинструмент» яхача Назрановски заводе шоай дикача гIулакхаца дIайоазийтай станочникий комплексни а специализировании а бригадаша. ХIанз заводе керттерча цехашка болх беш я цу тайпара 40 совгIа бригада. Опыто хьахьокх, хьалхагIа хIара болхлочо шо-шоай нарядагIа болх беш хиннача машинашъеча предприятешка хIанз хIара бригада цхьан нарядагIа болх бе йолайлар дикагIа долга. Цу бригадай членашта юкъе чIоагIлу новкъостий бехктокхам, дукхагIа хул творчески къахьегараш, коммунистически хьисапе болх беш бараш.

ТIехьара операци чакхъяьча мара бригадана алапи ца яделга юкъедоаладара гIулакх эггара хьалха дIадоладир литейно - прессови цехе. 1974 шера дIайхача прессовка участке вIашагIъеллар Борова Дутурхани Барахоева Марини керте латта уж тайпа шн бригада. Уж болх бе йолаеннача хьалхарча бетта участка къахьегама овсарле 1,5-зза лакхъелар. Цул совгIа, дикка лохделар балха ха эзехьа йовелга, хьеш продукци цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийтилга юкъедоаладир. Брак я аьне продукци юхатеха цIенденна дIадаьлар юкъера. Иштта бригадни хьисапе болх бар дикагIа долга гучадаьлча, лаьрхIар завода кулгалхоша уж дукхагIа вIашагIйохка. ХIара цехе вIашагIъехкар бригадни хьисапе къахьегам вIаштIехьбоаха коллективни.

Ший тайпара я нарядегIа болх бу бригадаш — комплексни специализировании. Хьалхарча бригадашта чубоагIа тайп - тайпарча профессех бола нах. Электросепарательни машинаш хьаьча эша узлаш вIашагIъехкача пар кхоачашду, шоайла вIалла тара деце а, бувзам бола балхаш. ХIаьта специализировании бригадашка вIашагIтох цхьан тайпара бола болх бу станочникаш.

— Эттара хьалхара комплексни бригада тха заводе вIашагIъеллар 1976 шера механически цехе, — яхаш дувц завода директора Зурабов Мухьмада. — Цу хана экспериментальни бригада лоархIар цох. Дукха ха ялалехьа гучадаьлар бригада членаша оборудованех биззa пайда эцарех, балха яа зехьа ца йоаш кхоярах, оатхалаш хьаелга сихдарах балха овсарле сихха дегIаухилга, хIаьта заданеш 13—15 процент дукхагIа кхоачашъебьлар. Цул тIехьагIа ерриге 11 цехе вIашагIъехкар станочникий бригадаш. Цар а дикка аттача боаккхаш тоабир шоай болх.

Хьалхара итогаш а я, уж тахка а техна завода дирекцея общественни организацешеи соцам бир уж хьы а шерье. Из кхоачашдеча духха кхетама болх бе бийзар болхлой бригадни подрядагIа къахьегилга дикагIа хиларах тешабеш, царна лу алапеш мишта хургда дувцаш. Цунца цхьана чакхъьхар организационно - технически мероприятеш, дикагIа хилийтар болхлой моттигашка оттаеш мел йола приспособленеш, дикагIа йола балха кечалаш елар царна, оборудовании дукхагIа аьттув хургболча моттигашка дIа-юха нийсйир.

ХIара комплексни а специализировании а бригадана оттайир бетташта йийнъа шера йола задани. Цунца цхьана шоай торонашка а хьеска встречни планаш тIаийс йолалу бригадай коллективаш. Бутт чакхбалале пхи-ялх ди хьалха бригадирага хьакхоачтIабоагIача бетта оттаь, деррига технико - экономически хьокхамаш чулоацаш йола задани. Мастер юкъе а волаш, бригадира болхлошца юц шоашта сиыача задане проект. Планировании тоаярца цхьана дIачуенначa продукцех алапи тела оттадаро а догъоттийт юкъара толамаш совдаьа. Керттердар де кийча продукци е цун дакъа дииза чакхдаьккха дIададалар.

Боккхача лоархIаме гIулакх да хьийгача къинга хьежжа бригада членашта алапеш нийсде доладар. Юххьанца уж телар болхлочун разрядага а балха тIа яьккхача хана а хьожаш. Бакъда, лоархIам бацар хIара болхлочо лаьцача индивидуальни дакъа. Цу хана, кIезига бале а, коллективе нийслора деррига хьинар тIедахийта болх ца бераш. ТIаккха болхлоша общественни организацештеи дирекцеи хьалхадаьккхар юкъара алапи декъаш хIара саго юкъекхуьа дакъа лархIа дезилта. Из предложени тIа а ийвар. Балха тIара пайдаера коэффициент хIанз лоархI бригада совето профгрупоргаца цхьана.

Цхьаккха бахьан а доацаш бригадера цхьа саг балха ара ца воалаш моттиг нийсъелча итт процент преми дIайоаккх заводе ерригача бригадана тIера. Иштта гIулакх оттарна дисциплина тоенай, цхьаннена а лац ший бехкагIа бригадана зе де. Цул совгIа, заводе нах балха хьанийбелгеи дIабухилгеи лохделар. Бригадай доакъашхой хулца ца баларах дикагIа арахец электрически машинаш. Бригадашка хIанз нагахьа саг вац денна йола задани толамца кхоачаш ца еш. ХIараннена хоа дийнахьа шийн малагIа болх кхоачашбе беза, цунца дийза лакхлу алапи.

КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра социалистически ялх йоаржаяра оттаь договораш кхоачаш а деш дика къахьег дукхача бригадаша. Царна юкъе я дикагIа лоараIаш я № 43 йолча цехера СССР Лакхехьарча Совета депутат Дзармотов Мусса керте латта токарий, сборочни цехера Яндиева Маметха кулгалду бригадаш.

Иштта, укх шера март бутт дIаболалуш хиннача заводе заседане йийцар балха итогаш, цхьоалагIча квартале социалистически яхье котъяьлар механически цехера № 2 йола комплексни бригада (бригадир М. Муталиев). Цу бригадана елар вымпел, хьалхара ахча совгIат.

Бригадни хьисапе болх белга юкъедоаладаро торо хилийтар массех станока тIа цхьан саго болх белга вIаштIехьдаккха а. Болхлоша кхыйола профессеш караерзаярца балха овсарле итт процент дегIаеннилга гучадаьннад экономисташта.

Цхьанкха хало ца лоархIаш хьинаре къахьийгар завода машинашъераша иттлагIча пятилетке. Пятилетка кхаччал совгIа арахийцар 3 миллиони 188 эзари сома мехьа валови продукция, мехьа яьккхар 1 миллиони 807 эзари сома мехьа продукци. Бригадни подрядагIа болх барех хIара шера 100 эзар сома пайда боал завода а пачхьалкхена а.

А. САГОВ,
тха сов. корр.

«Грознефтехимпрестрой» яхача треста СРСУ-4 токаралла болх беш Николай Осипович Ставцев вола итташ шераш да. Цу шерашка дукхача наха къахьегам бе-забалийтаб, оций говзал дIаIомальй цо.

ХIанз хьайха латта токарь социалистически яхье хьалхлё лелаеш ва, хаддаза 40—50 процент норма тIеххоачаш ю цо.

СУРТА ТIА: къахьегама ветеран Н. О. Ставцев.

З. БАТЧАЕВА сурт.

КХОАНА — ГЕОЛОГА ДИ

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАРАШ

Дукхача хана дена хьадоагІаш да апрель бетта хьалхарча кІиранденйихьа вай мехка геолога Ди белгалдоаккхилга.

Нохч-ГІалгІайчен тайп-тайпарча миІингашка къахьегаш бІаьш геологаш специалисташ ба. Царех дукхагІбараш мехкдаьттахой болча ба, хІана аьлча республика лоархІаметІча даькъах цаІ мехкдаьтта промышленность я. Геологий-мехкдаьттахой чота тІа дукха дика гІуллакхаш да иттлагІча питилетке а цун тІеххьарча шера а даь. Цар лоархІам боллаш дакъа юкъедихьад мехкдаьтта доаккхилга кІезигдалара темпаш лохьеча, геологотохкама балхаш дечара эффективность лакхъяра ларда тІа углеводородни бийдал дукхагІа хилийтара база хьакхоллача.

Текха аьнна мехкдаьтта доалла моттигаш кхы тІа дукхагІа хуага Іалащдаре пхе шера план кхаь шера кхоачашъяй республике. Тохнама балхащ дир Нохч-ГІалгІайчен 32 майдан тІен Грузински ССР пхе майдан тІен. ДІаяхача питилетке тохкаш йолчарна юкъейихьай 18 майда, цу даькъе 4 ГуржегІа а хьош. 1976—1980 шерашка хьайийллай керда кхоъ мехкдаьтта доалла моттиг — Северо-Минеральни, Андреевски, Червленни, ялх углеводородни бийдал йолла моттиг.

Лаьттан ченаш техкараш толаме бурув тохаш ба 6,5—7 километр кІоаргал йолча юрски тІоенашта. Из чІоагІа лоархІаме геологически а техничеси а декхар да.

Мехкдаьттен газн лохилга Іаьржача лоамашкара даьнна дІаяхача питилеткатІа Европе эггара кІоаргагІа йолча (7501) скважиннана бурув техача Тийркал деьарча шаьрача ара кхаччалца вай республика деррига доазон тІа чехкдоаккхаш да.

Лаьттан ченаш техкараша, геологаша мехкдаьттахоша цхьан минута ца социйташ къахьегарах мехкдаьтта доалла уж керда моттигаш лаха, эзараш метраш бурув тоха вІаштІехьдаьнад.

ГІулакх творчески леладарца, даим кердадар лехаш хиларца, хьалхашка увтта чоалхане проблемаш майрра къестаярца белгалбоалаш ба специалисташ-геологаш «Малгобекнефть» НГДУ керттера геолог П. Е. Пчелинцев, Карабулакски УБР-ера В. Г. Серкин, Горячеводски УБР-ера Ю. А. Митин, Старогрозненски УБР-ера В. С. Ребров. «Грознефть» объединене предприятешка дукхача хана деча хьаькала къахьегаш хьабоагІа Э. М. Тагунов, Э. А. Берюович, В. Ф. Темникова, Г. Д. Крусинская, Т. Е. Васина, О. Г. Игнатьев, У. Д. Арсанукаев, И. А. Магомадов, кхыбараш. Толаме къахьегаш ба республика геологе ветеранаш А. И. Ратулин В. Н. Голоэубован.

ДІайха дешаш ала доагІа «Грознефть» объединенеи «СевкавНИПИнефть» институтен тематически экспедице Іилмахоехи инженерехи. Хьинар айдена къахьегаш ба специалисташ В. Д. Талалаев, В. А. Рахимкулова, В. А. Станулисв, В. Ф. Хлудиев, Л. Н. Шалаев, геофизик О. В. Крылова, гидрогеолог Г. П. Волобуев.

Геологашта боккха лоархІамболаш да хІара бурув тохача скважине чакхдовхаш дола промыслово-геофизически тохкамаш. Цар торо лу бурув тохача тІоенашта геофизическа методашца йиза характеристика яла, цар физически белгалонаш, мехкдаьттен гази йоалл е яллац къоастаде, скважина кийса яккхара тІахьожам лоаттабе, и кх. дІ. Треста геофизикаша 1980 шера октябрь бетта рапорт делар шоай пхе шера заданеш ханал хьалха кхоачашъярах, цар толаме кхоачашдир парте XXVI съезда сийна тІанйца хинна декхараш а. Яхье баьннарна юкъе хьалхе леласа я № 2, 7 йолча сейсмически партей С. А. Колодина, В. Г. Гречкина кулгалду, пиротажно-перфораторни парте Н. П. Сумерова, А. В. Кунаева, Р. Г. Архипова, В. М. Абрамова кулгалду коллективаш. Хаддаза пленаш тІеккхоачащъеш хьайоагІа Грозненски промыслово-геофизически контораи Малгобекски промыслово-геофизически экспедицеи коллективаш.

Геофизикашта доккха технически методически гІо ду промыслови геофизика лаьрххІа йолча конструкторско-технологически бюро инженераша, Іилмахоша, болхлоша. Белгалбаха боагІа цІи хеза бола специалисташ геофизикаш Г. А. Шнурман, Б. Л. Александров, Ф. А. Куриленко, В. П. Логвинов, А. А. Кулигин, А. Г. Варминский. Цар дукхагІа тІаухийт промыслови геофизика дегІайоалаяра.

Бакъда, духхьал цхьа мехкдаьтта даьлла Іац Нохч-ГІалгІайчен лаьттан ченашна, дукха маьхера оахкалаш а я вай республике. Царех лоархІамегІчарех я рудай йоаца оахкалаш — гІишлошъяра индустре бийдал, уж тохкаш я Аргунера Нохч-ГІалгІай геологотохкама парти.

Цу предприяте коллектива хьинарца хьайийллай цементин промышленноста эшаш йола бийдал йоалла моттигаш. Цар ларда тІа хьалъьй йоккха завод. ДІаяхача питилетке Дуба-Юрта корабаьб керамически хІамаш хьаеча эшаш бола топпар, толаме дІахьош да гІишлошъеча эшаш йола гІум, топпар, жагІа лохаш деш дола балхаш, техха льнай уж материалаш йоахна массехк керда моттиг. Толаме чакхдаьлар Эрсеное облицовочни материалаш лохаш даь балхаш.

КІезига лоархІамболаш дац лаьттан кІалхара хиш лохилгеи тохкилгеи. Из да молача хица городаш, юрташ, фермаш Іалашъелга а докъаденнача лаьтта хий дуллилга а, минеральни хих, дІайхача хьестех дарбанна пайда эцилга.

Республика цхьайолча районашка дукха ха л боахаме эшача гІулакхашта лаьттан кІалхарча дІайхача хих пайда мйбу. Цу дІайхача хиво гІо ду дІаьххача шера теплицашка моша хІамаш хьалкхее. Цу теплицех эггара йоккхагІъяр «Тепличный» яха совхоз я. Теплицаш лелаяро, цкъа-дале, боккха пайда а бергба, шоалагІа-дале, гонахьара Іалам лораддра доккха гІо а дергда.

Уж дешаш къестадеш я кІоаргга йоаллача лаьттан кІалхарча йІопхалах пайда ийбара йолча Къулбаседа-Кавказски управлене геолого-минералогически Іилмай кандидата А. А. Аветесьянца кулгалду геологий йоккха йоаца коллектив.

ТІеххьара а, цхьаккха кІезиг-дукха лоархІамболаш йола гІишлю, хиш дехка система хьалъе йиш яц инженерни геологени гидрогеологени новкъосталца мара. Цудухьа белгалъяккха йоагІа цу даькъана лаьрхІа 50 шера кадраш кийчъеш йола Грозненски мехкдаьтта институт. Вай мехка массайолча миІингашка болх беш ба цІи хезеча Іилмахоша М. Н. Смирновай, П. П. Заборинске, Г. М. Сухарева, Советски Союза Турпала Ш. С. Абрамова, Б. К. Лотиева кхыбарий хинна ученикаш.

Вай республика геологашта хьалхашка хІане доккхий декхараш латт, къоастадеза дешаш дукха да. Берригаш цхьана оарцагІа а баьнна кхоачашде деза да уж.

В. ЕВГЛЕВСКИЙ,
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома инструктор.

МЕХКА РУЗКЪА СОВДОАХАРАШ

Нохч - ГІалгІай территориальни геологоразведочни парте интернациональни коллектив дика лоархІайир дІадахача шера бийдала материалаш, минеральни тоаси хиш, кхыйола пайдане оахкалаш хьа а леха Іомаяра декхарех. Масала, соахка республика халкъа боахаме дІаелар гІуми жагІен вІашагІа а уаш боалла шиъ моттиг, техка аьннай кх санна цхьаькха цхьа моттиг а, хьалхарча юкьига тежай кирпийшк хьаю топпари облицовочни тІон боалла моттигаш.

Минеральни хиш тахнера програмна хьинар айдена чакхйоах геологаша. Иштта, Исти-Су, яхача моттиге дарбан керда хий корадаьд. Цо хургйолча курорте дарба дара торонаш дикка алсамйоах.

Нохч-ГІалгІайчен геологоразведке шоай гІулакх довзаш а кхетадеш а бола геологаш кІезига бац. Лаьттан ченаш тахнаран уж Іомаяран дукха шераш дІаденнад геологоразведка начальника Л. А. Мурдалова, керттерча геолога И. Лопатинске, техника-геолога Б. Чечекова, участка начальникаша геолого-минерологически Іилмай кандидата Х.-М. Арсаманова, И. В. Ильина, буровой мастера М. Ташуева, иштта кхыбараша.

Геологоразведочни парте партбюро секретара С. Борисенкос йоах: «Тха коллектива производственни толамаш специалистех меттел механически служба болхлойх а тийша да. Шоай дикача къахьегамца белгалбаьнна ба слесараш М. Гадиев, С. Сулейманов, водителаш Х. Эжиев, Л. Алиев.

ЦхьайтталагІча питилетка хьалхарча шера доккхий декхараш хьалхашка латт республика геологоразведкана. Укх шера чакхдавха довла дезаш да — Атагински гІуми жагІен боаллача моттигера, Наурера теза хий доаллача моттигера тохкамаш. Эса йисте гІолла облицовочни материала, Исти-Су, Чанти-Аргун яха хин хьадолалучара минеральни хиата тохкамаш дІахо дерга геологаша.

А. МУЦУРАЕВ.

«1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегІайоалаяра керттерча лостамаш» тІа лаьрхІа да Туркменски ССР мехкдаьттанен газан тохкамаш деш а эксплуатаци еш а бурув тохара балхаш шердаьлгеи йоаккхаш йола газ 81—83 миллиард кубометрга кхоачаслгеи.

ДІахо караерзаеш латт Къулба - Малхбоалерча Каракумашкара Даулетабад — Донмезски яха керда йоалла моттиг. Специалисташа яхачох республика газови промышленноста йоккха база хинна дІаоттаргьи из моттиг кастта. Іилмахоша даьва лоархІамёх доагора запасашка диллача цкьан ахазсен тІехйоал из Юкъерча Азе йоккхагІъярёх йолча ЦІатлыкски газ йоаллача районал. Цу моттига база тІа хьалъе лаьрхІад автоматизированни газ йоаккхаш йоле комплекс.

Даулетабад — Донмезски яхача майда тІа Іалама доагор лохаш йолча Малхбоалерча геолого-геофизически экспедице коллективо шу доладелча денз шоаза лаккхаьд тохкамаш деш ду балхаш. Хьайийллай массехк газ йоалла моттиг. ДІахо тохнама балхаш деш да Сейраб, Утамерген, Яшлар яхача перспективни майдаш тІа. Лаьттана кІал доагор доалла еррига моттигаш Юкъера Азе — Центр яхача магистральни газопровода гаьна йоацаш я.

СУРТА ТІА: Даулетабад — Донмезски яхача газ йоаллача майда цхьан участка тІара бурув тоха вышка.

С. РОЗЫЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

Тахан фашистски гІаьрахоех Венгри мукъаьяккха 36 шу дуз

Из апрельски ди

...Хи кІела санна бахах хьабетталу бІаьстан мух. Ирача босагІа гІолла урагІа бодача новкъа тІавоалаш латт со Геллерт яхача лоама тІа. Ди малх болаш а къьга а да. Нах шо-шоай дезалашца ба, дукха да бераш. Лоама буххье тІадаьннад — тхона хьалхашка хьаеллалу бІарг дІамакхоачча улла сигала бесса аре. Мукъадовлара монумента юхе дукха зизаш дада. Венгри накъаенай ше фашизмах мукъаьяккха 36 шу дизара.

ДІатІавода со хьажара майда барьера. Лер доацаш латт нах — города понарама хозъенний царна. БІарг тІаувз доваш долча хІамаша — парламенто, дукха тІаьш тІададача Дунаи, Чепела. Сайна гуш санна хетт сона даим тата латтача пештски улица тІара Мукъадовлара монумента автор, скульптор Жигмонд Кишфалуди - Штробль чувахьа зІамнига шоза вІаштІаръяь особняк а.

ДІа цхьанахьа я Ваци заводий проспект. Цу тІа я, масала, Венгерски судо-краностроительни завод (цун продукци дика йовзаш я Советски Союзе), «Эдьешюльт изсо» яха объединени — цун къахьегамхоша доттагІал лeладу Московски электроламповни завода болхлошца. «Эдьешюльт изсо» йиъ бІаь совгІча бригада хьинаре дакъа лаьцар КПСС XXVI съезда сийна яьржача къахьегама яхье. Советски коммунистий форума хетаяь социалистически яхь шерра яьржар Венгре, вай мехкаш-та юкъера венгрий доттагІал чІоагІа хилара тешал а деш. «Вай партешта карагІдаьнна доккха хІама да, советско-венгерски доттагІал миллионашн миллионашн болча советски а венгерски а къахьегамхошна кхаьча хилар», — йоахар Л. И. Брежнева.

ХІара кердача паргІатача бІаьстено фуннагІа техе а цхьа хІама тІатехе хоаду Будапешта сурт. Реконструкци еш а пердеш а латт Арпада тІий. Хьалъэттай спорта кердa Дворец.

Іоа лохехьа цхьанахьа, пьедестала тІа улл овала форма йола кхера. Из Венгре керттера автомагистралаш дІадолалуш йола «нулевой» километр я. Из ший тайпара символика я, хІана аьлча мехкара дукхача событей отсчет Будепештера дІайолалу. 1980 шера март бетта укхаза хилар дегІаена социализм хьалъяра керда мулаш белгалдаь йола Венгерски социалистически болхлой парте XII йола съезд. Съезде къамьал деш, новкъоста Янош Кадара аьлар: «Вай мукъадоахаш байна нах, Іайша халонаш зехьа яйнаяц, хІаьта цІаккха а йиц а лургьяц. Парте кулгалца шийга кхаьчача паргІатонах пайда эца мегад халкъа».

Динамично дегІаух венгерски халкъа боахам. ВНР юртбоахама кооперативайи предприятейи болх баккха а хоьш вІаштІехьбаккха хилар белгалдаьккхар КПСС XXVI съезда йолча КПСС ЦК Отчетни доклада тІа. Кхоачамболаш да, цхьан гектара тІара доала кІа 47 центнерген хьажкІаш 54 центнерген кхаьчай аьлча. 1950 шерaца нийсдича кхоза совгІа дегІаьлхай бахача даьха реальни доходаш 1980 шера. Кердача пхе шера плана белгалдола хІама да цун керттердар производства эффективность, къахьегама овсарле, цун динал лакхъяр, бийдала, материалий, энерги кхом бар хилар.

...Будапештски «нулевой» километргара дІа а волавенна мехка тайп-тайпарча миІингашка вахара йола маршрут оттае йиш я. Масала, гІишлош хьалъеш латтача моттигашка хила лаьрхІа маршруташ, хІаьта ткъо майний уж Венгре керттера лоархІаш яраш а. Дина хургда атомни электростанци хьалъеш латтача Пакше вахача. Интернациональни гІишлю я из, из хьалъеча дакъа лоац вошал долча социалистически мехкаша. Советски Союзо оборудовани лоттаю цуьна, укхаза болх беш советски специалисташ а ба.

Советско - венгерски цхьана гІуллакхаш леладара алхха цхьа адрес мара дац Пакш. Вай бувзамий масштабех, цар даржарах дувц вайна юкъера товарооборот нарарча шера ялх миллиард сомага кхача езаш хиларо. Советско - венгерски цхьана гІуллакхаш леладар дегІаахара лоархІаме этап хургья 1990 шерага кхаччалца йолча юкъа СССР-ен ВНР-ен юкъе специализации кооперировании дегІайоалаяра. ГІаьхьхача хаина йола программа кхоачашъярах.

«Советски Союзи Венгерски Халкъа Республикех, социалистически доттагІлен халкъаш вІашка увз де лерхІарашн кІийлен тІара хьашташи цхьатарра хиларо. — йоахар ВСРП ЦК Хьалхарча секретара Янош Кадара КПСС XXVI съезде. — Вай дегаш хьесташ дола хІамаш а де дезаш дараш а юкъара да. Вайна массанена а хов барто, цхьоагІоно, цхьана гІуллакхаш леладаро вай низоп совдоахаш хилар, цудухьа махулла уж чІоагІде гІерт вай».

Уж дуккха хІамаш вай юкъара хилар хІаара дено хьахьокхаш дола хІама да. ХІаьта укх бІаьстая, цІей дездеча дийнахьа къаьстта ший тайпара хоелу вайна из — нах Геллерт оалаш болча лоама тІа бувларах а, ларда тІа дІаязъяь Венгри мукъайоаккхаш шоай дегІа маш Іодийхнача советски тІемахой цІераш йолча Мукъадовлара монумента юхе дадача зизаех а.

Галина ГЕРАСИМОВА.
Будапешт — Москва.

ГДР. Советски заказагІа Варнемюндерча «Варнов — верфт» яхача верфе хьадеш латт кердача серегІа дола эггара хьалхара кема. Арктикана хьалча хьалашка моахьаш дІа-юха кхахьара дола форда немаш лаьрххІа кранаш тІалатташ хургда. Цо торо хулийтаргья зиппажа арахьара новкъостал доацаш моахьаш тІадоттареи Іодоссадареи балхаш кхоачашде.

АДН — ТАСС сурт.

Калейдоскоп

ІАЬРЖАЧА КОНТИНЕНТА ИСТОРИ

Кастта бІаргагургда дуненна бархІ томах латта «Африка истори» — дуккхача шерашка ЮНЕСКО зндагІа историкаш, этнографаш, искусствоведаш юкъе а болаш йолча Іилмахой интернациональни коллективо дуккхача шерашка баьча балхах хьахиннар. Уж гІертабар доисторически ханашка денз вай деношка кхаччалца из дегІаахарах дувнарца «Іаьржача континента дІаяха ха юхайоалае». Балхо дувц африкански халкъаша шоайла леладаьча гІулакхех, Европаца, Азеца, Кердача Дунеица контакташ товсара историех. Истори дийшачун йиш хургья цу хакара юрта боахам, ремеслаш, африкански халкъий традицеш, обычеш ший тайпара йола цар искусство йовза.

(АПН).

ЛАЬТТАНА КІАЛХАРА МУЗЕЙ

Венгерски столица эггара къонагІа йолча музеех цаІ лаьттана кІа я. Из хьайийлар 1975 шера, керттера дакъа Венгре эзар шу дизара сийна 1896 шера хьадаь хиннача, метро «Деактер» яхача метро станце вестибюле. ГІулакх мишта хиннад аьлча, будапештски метро континента тІара эггара къьнагІа бола лаьттана кІалхара машканикъи Европе хьалхара электрифицированни лаьттана кІалхара магистраль я (лондонски метро поездаш цу хана Іанарца лийннай). 85 шу хьалха из торжественно хьаеллача даьха лоацаш хилар Австро-Венгре император Франц-Иосиф I. Из вахав 2,5 километр болча трассагІа, тІаккха, къахетам а баь, метро ший цІерагІа хилийта бокъо а елар.

Къаьнача 60 метр йолча туннела чу латтача экспонаташа дувц Европе эггара хьалхарчарех цаІ йола метрополитен хьаьрах. Музее бІаргаго йиш я метро хьалхара вагонаш 1956 шера денз Будапешта хІанзарча хакара метрополитен хьае гІо деш йолча советски техника образецаш.

(АПН).

БОЛХ БЕР МАЛХ БА

Калифорне Мохава оалача ъиссалене хьалъеш латт 1000000 киловатт яха бола маьлха энергеца болх бергбола электростанци. Цун балха принцип укх тайпара я: 91 метр лакхача башне тІа оттадаьча Іалаьмате доккхача ши эзар гарггача кнага аьнна тІанийсъю маьлха зІанараш. Яь чурча хих, Цельсе 482 градусага кхоачаш дІоах а лийя, турбина кхестаю Іи хул. Ялх метр дІаьха тІкъамаш а долаш долча Іалаьмате доккхийча кІормацашта тарача кнагаша дІалоацаргья 40 гектар.

Электростанци хьалъяргa дІагІоргда 139 миллион доллар. Хьалхарча юкъа массаларчул 4—10-зза лакхагІа хургба маьлха электричества мах. Амма цкьа ха аьлча, йоах специалисташа, кІеаитагІа хоалуш хургья царна юкъера юкъ: цкъа-дале, доагора маьхаш тІа-тІа лакхлу, шоалагІа - дале, маьлха электростанцеш серийно хьалъе йолаенначa хала царга дІадодар кІезиглургда.

(АПН).

«КІАЙЧА ІОАЖАЛА» ХЬУВКЪАМ

Наркотикашца къовсам лоаттабера йолча къамий а интернациональни а агентсташа раьза йоацаш тІанийцар йоча оагІорахьара йовзаш йолча «дошо кхосабарг» оалаш йолча моттиге — Таиланда, Бирма, Лаоса доазош вІашна оттача, тІеваха геттара хала долча лоамен районе — опиумни мак чІоагІа хьувкъаргйолаш я аьнна бола хоам. Специалистий лоархІамегІа, цунах яргъя 250 тонн опиум — соахкарчул дизза дукхагІа. Юкъе гІолла чакхеала йиш йоацача хьунашка хьулаьча лабораторешка 25 тонн цІена героин ергъя цунах. «КІайча Іоажала» лоаме дакъа шерра яьржача дунен халкъашта юкъарча наркотика базархой сета бе гІоргда. Цул тІехьагІа Европа, Аме, Австрале «Іаьржача рынкашка» кхоачаргда из дохьам.

Наркотиках базар ерашца къовсам лоаттабе чІоагІа хала да. Цун бахьанех цаІ лерхІ Таиланда къамам кхерамзлен совета генеральни секретара Прасонг Сансире царга ахча сов дукха хиларн цкьала мугІарера полицейски меттел лакхехьара полицейски чинаш а кхаьх ийбеш хилари.

(АПН).

Дунен халкъашта юкъера заметкаш

КХЕТАМЕ ПРЕДЛОЖЕНИ

— США леладеча гІулакхех цхьанна тайпара а машара гаранти леркІаш цІаккха а хиннавац со. Сов доккха да дунен тайп - тайпарча районашка кхераме тІема конфликташ хьаеча а цигара хьалаш стабильни ца хулийтача а американашна лоаца дакъа, — заявлени йир дукха ха йоацаш норвежски парламента депутата Стейн Орнхойс.

«Верденс ганг» яхача буржуазни норвежски газета тІа араяьннача статья тІа цо яздора:

«ВІашагІкхийттача Штатий керда президент ва хІана. Цхьаннена а хетацар из чІоагІа машара тІехьакургва аьнна-м. Амма вай деррнгаш а догдоахаш дар. КІайча цІенна чувальча мукъагІа кІезигдукха из хьакъал чу воагІаргва. Цунах, новкІадале а, хІама хилaнзар».

Вай хьотте а кхийттар, хоржамаш хулача хана деннача деша мах США мнччахво а кхычахьарчул лохагІа хилара. Нах геттара сьлх боахаш хІама да цо хІанз а къамьлаш хоржамашта хьалхара ха чакх ца яьлча санна деш хилар. Из хІама кхераме хул, хІана аьлча хІанз цо дувцараш духхьал хабараш хинна Іац. Цун бе-м хІана геттара доккха Іаьдал ма доалли.

Рейгана социальни гІуллакхашта лаьрхІа йола ассигнованеш кІезигъе дага волаш хиларо миллионаш болча американцашта хьалхашца цІенхаштІара проблемаш уттаю. Амма гІулакх цунах лаьтта Іац. Укх ассигнованеш кІезигйича Рейгана бе кхоачаргда цуьна герз хьадара эшаш дола ахча.

Ши шу хьалха Картер гІийртар нейтронни бомба — из атомни бомба эггара вогІа дола тайпа — Европе дІаийсъе. Из оакхарий герз европейцашна дІатІаяцанзар. ХІанз гучаваьнна Рейган. ТІаккха цунах боккха кхерам баргба. Керда герз дІанийсде аьнна решени йича, Советски Союз а Іергмнчий ший кхерамзлен уйла ца еш. ТІаккха герз хьадар цхьаккха тІахьожам а боацаш сих лургда.

Амма Рейгана-м кхы хІамаш а да. Из лаьрхІа ва Европе дукха химически герз дІанийсде.

Ювцараш яц моллагІа йола дІохьаж доалла вещесташ, из я цун грамма эзар даьгьах цхьанне сэг цу сахьате вувш нервно-паралитически Іоткъам беш йола гаь.

Фу де йиш я вай воай зІамигача Норвеге? Цхьаккха хІама а де йиш яц — аьнна хетаж хила беза дукха барош. Амма из гІалат да. Вай де йиш яраш а де дезараш а дуккха да. Вай де йиш яр США-на воаш леладу гІулакхаш хуьцар. Вай воай кхел дайи тІема истери хьаьхьееш болча мехкаца юзар цхьаккха маІан доацаш а чІоагІа кхераме а хІама да. Гаьннарча малхбузехьарча доладхочуца тІема союз вайна эггара боккхагІа бола кхерам ба. Цудухьа вай дІайолае еза США кара хургдоацаш царех къакъастара процесс.

В. ВАРЕНОВ,
АПН корр.
Осло.

СОВЕТСКИ СОЮЗ — БУСАЛБА ХАЛКЪИЙ ДОТТАГІА

Гаргарчен Юкъерчен Малхбоалеи мехкашка чІоагІа раьза хинна тІанийцад КПСС XXVI съезде новкъоста Л. И. Брежнева яьча доклада исламах дувцаш йола даькъа.

АПН Бейрутерча корреспондента Филиппов Владимира исламски шин деятелагара интервью яйцай — Ливана Лакхехьарча исламски шариІатски совета председатела заместителагара Субхи Салехагареи «Аш-Шааб» яхача дукхача наха дешаш долча бейрутски газета керттерча редакторагара Мухаммед Дуганагареи.

С. Салеха цІи дика йовзаш я Іарбий дунен тІа. Из дикьехар, литератор, лингвист вар 20 томах латта «Іарбий энциклопеди» хьадара балха керте лаьттар.

М. Дуган 60-гІа шераш чакхдоаллаш Ливана муфтеца вена Советски Союзе хинав. Цу хана шоаш вайнига бахкарах «Хьалхара визит» яха книжка яздаьд цо.

Субхи Салех: Советски кулгалхочо Л. И. Брежнева бокъонца дохадир СССР бусалба халкъашца во уйла йолаш я ала гІерташ беррига дувца корта боаца хабараш. Доклада тІа къьгга аьннад, советски коммунисташ сий деш ба бусалба динах болча наьха дика уйлай. Из дикка бакъде йиш йолаш ва со. Со массехказа хиннав Советски Союзе. МоллагІча къьча мехкачул паргІатагІа дина гІулакхаш леладе йиш йолаш ба укхаза бусалба нах, иштта йиза я цар социально-экономически бокъонаш а. Цунах тийшар СССР Юкъерча Азерча республикашка хиннача дунен халкъашта юкъерча дина хьалха латтарий вІашагІкхетарашка даькъа лоацаш хиннараш.

Сона дикка а хоза хеаш хІана дар СССР ислама Іилмани культурани тІехьале чІоагІа лоархІаш хилар. Цунах тийшар со, къоасттадаь аьлча, Ленинградски университета шийрача зІамалана кулгаца дьча йоазоний лабораторе ваха волаш. ЧІоагІа хоза а хеташ дагаух сона Москверча, Ташкентерча, Казанерча, Уферча маьждигашка бусалба вежаращца сай хинна дег тІара а къамаьлаш.

Мухаммед Дуган: КПСС съезде яьча отчетни доклада тІа ши дукъа кхетаде йиш йоацаш дувц ислама байракха кІал мукъален къовсам боарнйбе йиш хиларах. Геттара нийса аьлар новкъоста Л. И. Брежнева, керттерадар латт исламски лозунгеш кхайкадеш долча низаша дагалаьцар фуд яхача декъах. ЛоархІаме да цу лозунгаш реакце а пайда ийбеш хилар кхетадар. Из къаьгга хьакхьенкар Иране хиннача революце опыто.

Теркам тІаозаш да шинкахьа а региональни реакци, империалистически гегемонистски гІозараш боацаш бола «советски кхерам» бувцаш Іехаш хилараи дина тІа гІолла СССР-ан бусалба мехкаштен юкъе йоккха антагонизм хилар бакъде гІертташ цар шоай хур деш хилари. Уж дагалувцаш дола хІамаш кІал кІийле йоацаш да, уж вІалла тарлуш а дац Гаргарча Малхбоале событеш дегІаахарца. Цхьакха а бец израильски агрессена духхьала, шоай политически экономически мукъале чІоагІъяра, регионе бохаргбоацa а нийсхои а машар хилийтара, империализма агрессивни планаш йохаяра лоаттабеча къовсаме Іарбий халкъашта Советски Союзо санна доккхеи диззаи гІо деш мохк. Исламски гІозараш а чулоацаш долча Іарбий мехкий шерреча патриотически низаша хьаллоац КПСС XXVI съезда цІеьвна а чІоагІъяь дунен социализмаи къамаш мукъадахара боламаи юкъера цхьоагІо чІоагІъяра тІеберзабаь СССР юкъ.

(АПН).

РИМ. Сальвадора халкъо реакциони тІема . гражданска хунта дІалаккхара тІехьа, паргІатон шоай мохк ший лоІамеи хилийтара тІехьа лоаттабеча къовсама раьза болаш дуккхача наьха манифестаци хилар итальянски столице (сурта тІа).

АП — ТАСС телесурт.

НГIАССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА ПЛЕНУМ

2 апреле хелайоазон ЦIагIа хилар Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза III пленум. Цига дакъа лаьцар городской, районни, дукхатиражни газетий редактораша, республикански газетий отделий заведующеша, НГIАССР телевиденей радиовещаней пачхьалкхен комитета керттерчей болхлагIчей редактораша, юкхьанцарча журналистски организацей секретараша.

Пленумо дийцар КПСС XXVI съезда решенешкарей КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яьча КПСС ЦК Отчетни докладацарей хьадоагIа республика журналистий Союза денхараш.

Доклад йир НГIАССР журналистий Союза правлене председатела, «Грозненский рабочий» яхача газета редактора Д. К. Безугле. Прениека дакъа лаьцар: НГIАССР телевиденей радиовещаней пачхьалкхен комитета председатела С. М. Лагутяна, «Ленинский путь» яхача газета редактора Ю. А. Авдаева, «Красное знамя» яхача гудермесски районни газета редактора Н. В. Заздравне, «Сердало» газета редактора Т. А. Тебоева, «Грозненский рабочий» яхача газета партийни вахара отдела заведующе Л. А. Сергиенкос, «Ленинская правда» яхача Урус-Мартановски районни газета редактора А. В. Музаева, книжни издательства директора Х. М. Галаева.

Журналистий Союза пленумо беррига а раьза а болаш къовбайир КПСС XXVI съезда решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Отчетни доклада положенеш выводеш, хIаьта тIера ца доалаш кхоачашъяра уж тIа а нийдар. Творчески союза бола дIахо тоабара, КПСС XXVI съезда документашта газетий оагIонаш тIа, телевиденей радиовещаней пропаганда елгеи уж дIайовзийталгеи кIоаргдара а шердара а, цхьайттаlагIча пятилетка планаш социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахаш массови информаце средстваша де деза гIулакхаш белгалдир.

Пленуме дакъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара М. О. Бузуртанова.

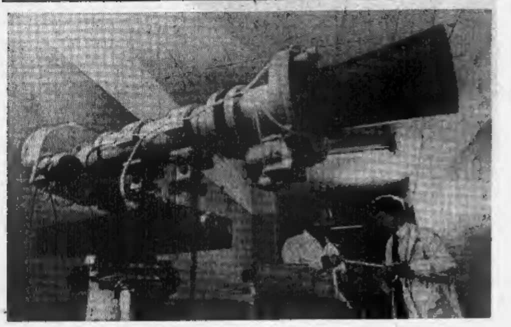

Атмосферерча лазерни излучене, лазерни спектроскопе проблемашта шерра фундаментальния прикладнойи тохкамаш деш. дикагIйола лазераш кийтъеш я СССР АН СибарегIарча отделене атмосфера оптика Томски Институт.

Институтон «Оптика» Iилман приборостроене специальни конструкторски бюро специалисташен цхьана кийча а яь промышленноста юкъе йоалае дIачуннай атмосфера тайп-тайпарча параметраш та, цу дакъе яз бIехьеш йолча компоненташта а зондировани яра йола лазерни локатораш. Хьа а яь толаме тохкамеш дах чакхъяьхай керда лазерни навигационни системаш. Цар торо хулийт дика хIама гуш йоацача хана а тешаме самолеташ Iохувшаеи кемаш нийса лелилга вIаштIехьдаккхен.

ЦхьайттагIча питилетке лаьрхIад белгалъьча программегIа Iилмана карагIдаьнараш Томски областе практикана шерра юкъе доаладе.

СУРТА ТIА: автоматически фотометрана юхе ба физико-математически Iилмай кандидат М. В. Панченков вокхагIвола инженер, СССР ВДНХ дото медаль ена В. Г. Ошлаковн.

А. КУЗЯРИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

СУДА ЗАЛЕРА

БЕКХАМ ХИННА БАЬННАБ

Массехк шу хьалхагIа пачхьалкхен кхерамалени прокуратурин органаша хьагучаяьхай къаьстта дукхача маьха пачхьалкхен хIамаш лечкъаяь зуламе группаш. Керттерча даьнье Грузински ССР-ера баьхкача нахах латташ йолча цу группаша 1973—1976 шерашка Нохч-ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министерства Ачхой-Мартановски Назрановски райпромкомбинаташка дIалаьрхIа йоаца продукци арахецалга вIаштIехьдаьккхад, хIаьта цул тIехьагIа Iалаьмате дукхача торговле болхлошка гIолла екхай из мехка цхьайолча городашка, хьалийца ахча шоашта лечкъа.

Цу тайпара шоай гIулакхаш а леладеш, жуликаша йиъ миллион совгIа сом зе даьд пачхьалкхенна.

Следователий кIоаига къахьега дийзадац къуйн кхааш нийдаьраши хьагучабахара а пачхьалкхенна даь зе мамогга дукхагIа юхаметтадара а.

Кулгалдеча болхлошта кхааш телардеи руаьнаяца нийбарцеи боахама организацей болхлой йокхачча группо сутаралца, лицемере леладеш, а кхерам тIатувсаш а а леладеча гIулакхашца хьулабаь хинна лочтьорий орг хьалусташ цкъа цу даькхад лаьрхIа вIашагIъедла хиннача прокуратура следователий группо.

Зуламхой тоьал донкха дакъа хIамале судамаш яь а теда ха йоакхаш а да. хIаьта вокхаш шоай кхелага хьежаш ба, цар дешаш суде дIачудення а кастта дувцаргдолаш а да.

Укх деношка РСФСР Лакхехьарча суде дийцар цу зуламхоща бувзабенна хиннача, кхааш нийдеш лийнарий уголовни доки. Суде дIачудалале техкача а суде дийцача а гучадьицачох, дIалаьрхIа йоаца продукци арахеца, йохка, лочкъае вIаштIехьдаьннад шоай нарарча гIулакхага диллача киловзалаш а лелаеш хIамаш лечкъаеш йола моллагIа моттигаш дIаяха декхарийла хинна кулгалду болхлой дикм ахчах нийбеши кхааш телаши лелабаь хилар бохьаи долаш.

Кхааш нийдаьрий «фирмаца» керте лаьттар Нохч-ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министр Бузуртанов Баьхьаудин ва. Къушта лечкъораш дарея паргара хIамилг якхарел аьттув беш хинна хьинаре «доакъашхой» ба цун эттара таргагIара гIончий — цу министерства министра заместителаш — планово-производственни отделаштей материально-технически Iалашон дешаштей доал деш хинна В. Л. Асуев министерства системера доакъоши предприятеши детIайоалалра хьалхара жоп луш хинна Л. Л. Арсениок.

Кхааш нийдара, руанъах бохнара, весал леладара гIоадара юкъевихьаа Бузуртановен цун гIончашен хьалха хинна РСФСР моттигерча промышленноста министра заместитель Макаров а кхыбола кулгалду болхлой в.

Цу зулама юкъе хьинаре дакъа лаьцад Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета маьхий отдели начальник хинача Ибриевен суд хилале веннача «Росгалантерея» яхача Нохч-ГIалгIай база управляюще Янгузовен.

Бузуртанова, суда маш лаьча цун гIончаша санна геттара дика кхетадеш хиннад, лакхе латтача шефагахьара гIо ца хилча а, хIаьта иштта республике маьхий политика «сделаето» новкъостал ца дича а ший бIеха гIулакхаш леладе хала хургдолга. Тешаме кIийле хила езаш хиннай Янгузов керте лаьтта, кхаьрга йоацаш продукци дIахкухьийташ йола «Росгалантерея» яха оптови база а.

Бузуртанова лийрхIар кховчашхиннад. Уж кулгалхой — шефаши «эллаш бола» махи гIад а баха тийшача балхана дакъа лаца эттаб, шоай низ макхоачча гIо дьад цар шоашта хIамият якхар духьа цхьан бартаца къоал дара.

Шоашкарча бекхтонхалоча гIулакхех хIамилг якхара пайда эца гIийртаб министерства кулгалхой Бузуртанов, Асуев, Арсениок. Цар кхыметтел хIара бетта-бетта телача шоай алапел а дукхха тIехйола «налог» оттаьь хиннай. Бузуртанова юкхьанца къушкера 500 сом долаш нийдаьд, тIаккха цунах чам беннача цо 1000 сом нийдаьд бетта, цул тIехьагIа — 1500 сом. Шо-шоай гIулакхашна хьенийа бетта 500 сомага кхаччалца нийдаьд Асуевен, Арсениокен, Макаровен.

Луча хIаманга, кхычарча кийсийча лоадамбоацаш лле а, ах салаш хиннаяц «Росгалантерея» яхача Нохч-ГIалгIай база торговни отдела начальник хинна Расянва а.

Кхааш нийдерий ордингo шоай «фирма» «тоасина» лелача юкъа нийдаь деррига кхааш 120000 сом совгIа да.

ЙIаьхха ха яьккхай зуламхоша таIазар тIа ца отташ. Шоай еррига киловзал къайлагIоргъя меттад царна. Цу гIулакха геттара дика белгалбоалаш ба йIаьххача хина зуламашта юкъе шеи лаьца дакъа хьагучадаккха ца тугаш ший бокъонаш Iотеlаю яхаш чIоагIа раьза воацаши хиннача Бузуртанова лоткъам. Бехказалара де цхьаккха хIама а доацаш висачул тIехьагIа хьанхайкадаьд цо: «Следствега сайна хIама дулургдац мотташ вар со».

Ше нуйгалдеш хинача министерства дакенза дола толамаш йIаьххача хинен доккхий деши хьаувттадаь волча цу «хьинарча» экс-министра гIулакхий хола белгалбоалаш мах баьб цун тийша болх къайла кхухьаш хиннача, цу хана РСФСР моттигерча промышленноста министра заместитель хиннача а, хIаьта хIана Бузуртановг1арча хьал тIа волча а Макарова. «Сага лаьрхIача а вешта министр лаьрхIача а са дего хьатIадоаш вацар Бузуртанов. — Йоахар по. — Са цунца духхьал дот дIауваш ца хилара совгIа, сона хийтачох министра тара кIеанга хIама доаллар цунах».

Бакъда, Макаровна дицлейна хургда ше малав. Шеpo йоацаш гучадаьннад. Бузуртанов а хIаьта иштта Ибриев, Асуев, Арсениок, зуламий кхыбола доакъашхой а шоай алапешка хьежжа ца баьхалга, цар автомашинаш, безача маьха хIамаш нийсьл.

Масала, Ибриевен цун гаргарча маьхен квартирашка чухьежачул тIехьагIа корадаьд 24 эзар сом ахча, 53 эзар совгIча сома маьха кхопроцентни заема облигацеш, 23000 совгIа сом тIадола сберегательни книжка. Гучаьнна, безача маьха хIамаш «хьаьналча» ахчах нийца йий а цар бокъонца бола дай малаш ба а хьалхох кхьадолча хIамаша: цIаьхха Ибриева устиана Х. И. Адиевай квартире следователаш чубаьлча, вокхо хьоарчаь хIама норах арайхийтача. цунна юкъейоахкаш хиннай 16000 сома маьха кхопроцентни заема облигацеш.

Тоьал сома, бIаь гаргга тоъ — иштта я моттигерча промышленноста министерства предприятей системе бIы белла хиннача кхааш нийдаьрий ордиит хьагучайоаккхаш следственни органаша баьча балха итот.

РСФСР Лакхехьарча суда приговорагIа лаьца воаллаш якхха 15 шу суд яьй Бузуртановна, Макаровна — 10 шу, Ибриевна — 9 шу, Асуевна — 8 шу, Арсениока — 6 шу. Тайпа-тайпара ханаш техай зулама вокх доакъашхошта а. Судамаш яьрий ерригача хIамашта пачхьалкхенна дIалургIолаш конфискаци яьй. Теха ханаш яьха баьнначул тIехьагIа судамаш яьраша бокъо лаш распорядительнии административни декхараш кхоачашдарна дувзаденна долча гIулакхаш тIа баха.

Приговор хаьда а лоткъа бокъо ца луш а я.

А. РОСТОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР прокурор, 3-ча класса юстице Пачхьалкхени советник.

Спорт

ШТАНГИСТИЙ ЯХЬАШ

Орловски областерча Мценск яхача городе дIахьош яр «Урожай» яхача спортивни общества Центральни Совета хьалхле якхара юниорашта юкъера штангаш айяра яхьаш.

Нохч-ГIалгIайчен виъ никала дика аьттув баьлар цига. Царех шинне Санаев Хаважеи (60 кг) Сукишев Хьамзатеи (82 кг) хьалхара моттигаш яьхар. Катеха бIаьи хьалъурагIа тотташ 125-и килограмм доаза дола штанга айир Хапажа. ХIаьта Хьамзата шоза тIаьвха айиь штанга яр 305 килограмм доаза долаш. 75-и 82-и килограмм доаза долча штангисташта юкъе къовсабенна хиннача М. Салаватовси Р. Дачаевеи йиъ-йиълагIа моттигаш яьхар.

ЗIАМАГIБАРИЙ АЬТТУВ

Укх деношка Махачкале чакхъяьлар юрташкарча берий-кхелстарий спортивни школашта юкъе шийлоIамегIа кIалтохартагIа латаш «Урожай» яхача ДСО ЦС хьалхара моттиг якхара яхьаш.

Цига дика аьттув баьлар вай спортсмений. Царех кхаьннех — Н. Дукаевх (62 кг), И. Бисултановх (68 кг), Х. Зайнуевх (77 кг), чемпионаш хилар.

Х. Сатуева (35 кг), Р. Абубакарова (59 кг), А. Хамцуева (65 кг), шоллагIа призаш яьхар.

КхоалагIча моттигашка нийсбелар А. Исаев (32 кг), А. Гичаев (38 кг), Р. Устарханов (44 кг).

Вай зIамигача спортсмений уж толамаш дика совгIат да цар тренера Магомадов Асвдулана.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ — НАЬСАРХОШКА

Город Назране чакхъяьлар сийлахьча революционера Ахриев ГIапура хеталь хинна кхелетараш дзюдок латара Ерригсоюзни турнир. Цу яхье дика аьттув баьлар Наьсарерча къонача спортсмений. Командашта юкъе цар якхар хьалхара моттиг.

АПРЕЛЕРА ДОКУМЕНТАЬНИ ЭКРАН

Документальни экран — дийна долаш санна вайна духьал отташ долча суртий ший тайпара энциклопеди.

Апрель бетта Грознерча кинотеатрий экранаш тIа гойташ хургда пхиъ документальни фильм.

Вайна массанена а ший тайпара белгала бутт ба апрель. Цун 22-ча дийнахьа вай дезду Сийлахь-вокхве баьчча В. И. Ленин ваь 111 шу дизар. Цудухьа эггара хьалха вай дувцаргда цунах лаьца дувзача фильмах. Из я документальни фильмай Центральни студе «Ленинкан» яха 6 дакъах латта кинsocчерн. (Цун автораш ба Л. Кристи Л. Николаевн). Фильмо вайна гойт Советий Iаьдале бIарча эпоха, хаьнаштеи тохьленештеи юкъера бувзам, ленински идеяй сийдола низ. Фильмана юкъеноалаьй Ленин гойташ йола архивни кадраш.

17—19 апреле из фильм хьоккхаргда «Радуга» яхача кинотеатре.

Цу студе керда ши фильм хетадаьд КПСС XXVI съезда. «Керда мул — керда лаккхале» яхаш да цаI. Цо дувц 10-ча пятилетке вай халкъо даьхача толамех. Из гойташ хургда апрела ткъоалагIча деношка «Юбилейный» яхача кинотеатре.

«Сийлахь-йоккхача кхоалнен старт» яхаш да шоллагIа дар. Тайп-тайпарча болхлой династей, заводий, предприятей детIаахара невкъашка гIолла цо хьагойт социалистически производство динамично детIайоагIаш латтилга, СибарегIен Гьъара Малхбоален карадерзара плараш, дуэц БАМ-ах лаьца. Соькъердамс а хьожаш бараша пайда луш болаш а да уж фильмаш. Царех шоллагIа дола фильм гойташ хургда къаьстача сеансагIа «Октябрь» яхача кинотеатре ленински деношка.

Эрсий ярмарка йовайт вайна «Эрсий седкъий» яхача фильм-концерто. Цу музыкальни ревю дакъа лоацаш я шIи хеза йола Россе концертни профессиональни коллективаш — Пятнице цIерагIа Пачхьалкхен академически эрсий халкъа хор, Воронежски пачхьалкхен эрсий халкъа хор, СибарегIен халхара Красноярски пачхьалкхен ансамбль. Из фильм даьккхад «Мосфильма» студе. Цун автораш ба сценарист Гусейнов Абдул, режиссери соавтори Панин Василий. Халкъа кхоллама доккха цIей да из фильм. Уккхаза хьохьокх эрсий халхар, йиIий хоровода тайжа муамаш, эрсий тройка, матрешкаш, коробейникаш, кхыдараш.

Апрель бетта из гойташ хургда «Юбилейный» яхача кинотеатре.

Истори дезачар безам гIагIоргболаш да «Фу ховхьома, лаьтта, Фазисах?» яха документальни фильмай Грузински студе арахийца Iилма-популярни фильм. (Сценарий А. Мергеловай, режиссераш — Н. Долидзе, Т. Чохонелидзе). Фильма тIа ювц къаьнарча Колхиде, хIанз город Поти йолча ялача а цул тIехьагIа лаьттагIа чухача Фазис яхача городах. Из фильм гойташ хургда 10—20 апреле.

И. НЕБОРАКОВА.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

4 АПРЕЛЬ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх беш да «Фаьлг болча хьоашалгIа» яха берий кинотеатр. 19.00. Болх беш я кагирхой дискотека.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 13.00. Болх беш я «Кагирхойн вазони» яха халкъа университет «Социалистически законностех Ленина аьнар» яха лекци. 16.00. «В. И. Ленин ваь 111 шу дизара» яха книжкаш дешарий конференци.

Химикий культура Дворец. 16.00. «Мала хургва?» яха лакхерча классашкарча дешархошта профориентаци яра цIей. 17.00. «Съезда решенеш — вахаре» яхача цикла хах йола лекци. «Къахьегам вахарера лоархIамегIара форма, советски вахара хьасанера цун лоархIам» яха тема.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 15.00. Болх беш я Iалам лорадара клуб.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 10.00. «Хьа дикагIвола доттагIа — книжка» яха беседа. 12.00. «КПСС XXVI съезда решенеш — вахаре» яха кинообозрени.

Клуб КНИ. 17.00. «Тахан дунен тIа» яха общественно-политически дешараш. Чакхдоах «Знание» яхача общества лектора Г. В. Грабчака. 20.00. Болх беш я кагирхой дискотека.

5 АПРЕЛЬ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх беш да «Фаьлг болча хьоашалгIа» яха берий кинотеатр. 19.00. Болх беш я кагирхой дискотека.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

Химикий культура Дворец. 9.00. Болх беш я «КIай ладья» яха клуб. Шахматни турнир. 17.00. «МоллагIа а боях дика ба, хирва хьайна безар» яхача тема тIах йола берий утренник. 14.00. Волейболах йола спортивни яхьаш.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 АПРЕЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «ГIуйранара гимнастика».
9.05 — «Выставка Буратино».
[illegible]
13.30 — «Спортлото» 14-гIа тираж.
[illegible]
19.00 — Футболах бола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Арарат» (Ереван). [illegible]
[illegible]
21.00 — «Ха».
[illegible]
22.45 — «Футбольни обозрени».
23.15 — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

[illegible]
13.15 — Мультфильм.
14.00 — Документальни фильм.
[illegible]
20.15 — Футболах бола СССР чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Динамо» (Москва). Тбилисера передача.
[illegible]

5 АПРЕЛЬ
I ПРОГРАММА

[illegible]

РАДИО

[illegible]

5 АПРЕЛЬ
ГЕОЛОГА ДИ.

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.33 — «Ленинни некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
[illegible]

КЕРДА ФИЛЬМ

Юха а киноэкрана тIа я йовзаш йола французски кинематографа — жандарм Крюшо комически персонаж. Экрана тIа даккха кийчду.

«Жандарми хьыча ялинета тIеро баржело»:

Яха бесаш дола керда художественни фильм.

Керттера роль ловзаю Луи де Фюнеса.

7 апреле дева «Юбилейный» яхача кинотеатра экрана тIа хьахьокхаш хургда.

«Жандарм сег йоалле воал»:

яха бесаш дола французски кинокомеди.

Сеансаш йолалу 11.30—16.30—21 сахьат даьлча.

«КIалхарълакхха «Конкорд»:

яха фильм.

Сеансаш йолалу 9—14—19 сахьат даьлча.

БIАЬСТАН ХАНА НАХ ЧУБАХАЧА ЦIЕНОШКА ЦIЕРАШ ЮВЛАРА КХЕРАМЗЛЕН ПРАВИЛАШ

Нах чубаха цIеношка, царчу бахача наьха бехкагIа хIера шера дукха цIераш ювл. Эггара дукхагIа кийслуш дола цIераш ювлара бахьанаш да: цIерах лоралуш ца хилар, пийшкаш, электрически, газови, бытовой прибораш лелаяра правилаш телхаяр, кIур уха пийшкий турбаш телха хилар, бераша цIераца ловзараш дар и. кх. дI.

Дукха цIераш ювл корта бохабу малар менна бола наха тIаьле увзача хана лора ца балар бахьан долаш а.

ДукхагIча хана цIераш юваларо пачхьалкхенна а бахача наха а дукха материальни зенаш ду.

ЦIераш ца ювлийтара ха а деза, массана дагагалоаттаде а деза:

1. Газови прибор хьалоталлехьа цунга дика хьожкга. Коачаь газ (пропан-бутан) чуйола баллонаш лелаеча хана уж цIера цхьан метрал гаргагIа йоацаш увттас еза.

2. Электросеташи электроприбораши лелаеча хана магийтац:

— шоаш хьаь предохранителаш (жучокаш) увттае:

— штепсельни вилкаши розеткаши йоацаш прибораш, хIаьта иштта цхьаи ханна дукхха бытовой электроприбораш (пылесосаш, полотераш, электропийшкаш, бархъаштй отта аьшкаш, кхыяраш) электросетах дIахотта;

— электрическаьаца йIоахьеш йола прибораш атта йоагаш йолча хIаман тIа лоаттае а бIарг ца икоабаш уж йита а.

3. Электросеташта монтаж йита йиш яц лакха товаьл йолча электромонтераша мара.

4. ЦIенош дIоехдеш а йIоахлуш а йола прибораш лелаеча хана бокъо яц:

— кхоачача доагорца пийшкаш (плиташ) летае, гIаьле увза, гуччахьа йоагача цIера юхе примусашка, керогазашка фетагеи чудетте;

— телха йола а, хIаьта иштта наIараш йийлла йола а пийшкаш (плиташ) йоагае, царна юхе дахча, бархъаш доьъаде, царга бIарг локкхилга бераша дIатIадехка;

— лагIай площадкашка, гIонна долча коа хьаллаьча гIирсашка е атта йоагаш йолча хIамашта юхе, хIаьта иштта кухни йолаш а юкъарча нийчешка фетагеи довгаду прибораш лелае.

5. ЦIеношкарча пийшкий кIур уха турбаш кIурзах цIеньъе.еза шин бетта цкъа хIаьта а, кухнера плиташ, хига кIеж йоаххйта прибораш — бетта цкъа.

6. Нах чубахача цIеношкен квартирашкен йиш яц:

— лагIай клеткашка кладовой е:

— нийчешка цIагIа лелаю хIамашк сихха лоталуш дола коача доагораши лоттаде;

— бедашка кIур ухача турбашта 1 метрал гаргагIа латташ предметаш, материалаш хилийта;

— бадай кораши наIараши йийлли лоттае:

— юкъарчи лагIаш тIа гIолла чуводача подвалашка хIамаш чулоаттаю отараш де:

— цIеношкара аравувла моттигаш, хIаьта иштта эвакуационни лоаши балконаш тIара лагIаши дIакъувла, духьале хIамаш увттае:

— квартирашка 8 литрал дукхагIа фетагеи 1 литрал дукхагIа бензини леладе (уж йохаш йоацача хIаман чу детта хила деза):

— атта лоталуш йолча хIамашта, доагорашта, бытовой химе веществашта (аэрозолашта) юхе гIаьле увзийта, цIераш летае.

7. Коашка магийтац:

— наькъашка, адамешта дIатIаводача моттигашка, арахьарча пожарни лоамашта юхе, хий долча тIадолхача наькъашка хIамаш лоаттае:

— межведомственни комиссей бокъо йоацаш гIишлош хьалъе:

— берашка цIерца ловзараш дайта.

8. Шоай доалахьарча гаражашка магийтац:

— бензин Iоухийташ йола машинаш чуоттае:

— 20 килограммал совгIа бензин, 5 килограммал совгIа дьатташи лоаттаде, уж металлически, айхха дIакъувлаш йолча хIамашка хила деза:

— гучахьа цIи а лотаьь двигатель бIоахбе, ремонтии балхаш де.

9. Доагораш Iоихача моттигашка гIум тIахьарча еза. тIаккха из гаражера арайоахх.

10. ХIара гараже хила еза огнетушитель е екъа гIум чуйола яьшкен бели.

11. Кошкарча машинаш лелача наькъашка, цIеношта юкъерча йовкъашка, гидранташта, хий тIеуха кранашта юхе, автомобилаш лоаттае — бокъо яц.

12. Юртара хIера цIа пожарни лоами болаш, хIаьта аьхкий хий чудола бешка йолаш хила деза.

13. Пел, дахча, кхийола атта лоталуш йола хIамаш цIеношта 12 метрал кIезигагIа йоацаш гаьна лоаттае еза.

14. Нагахьа сакна цIи яьлча де дезар:

— цу сахьате пожарни часте хоам белга № 01 йолча телефонаца, е кхыча тайпара;

— кхийхава вIаштIара даьча цIеношка кнопка тIа а тоIаь болх бе йоланийта еза цIи ца кхийтара духьалера устройство;

— йолаш йолча средствашца цIи йоае. хIаьта иштта нах, хIамаш цIеношкара арайха йолае еза.

НГIАССР МВД УПО ВДПО республикански совет.

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 2 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фетара температура республике 5 — 10, Грозне 7 — 9 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломиен морхаш а йолаш цхьайолча хана йовчан а йолаш, дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 2 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фетара температура бийсана 0 — 5 градус шелали дийнахьа 0 — 5 градус йIовхали йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Мамакаев ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-06; редактора заместителя — 9-24-03; бехктокхана секретара — 9-24-00; отделий: партий вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта бахамна — 9-24-08; культура — 9-24-05; кийсаний — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-06; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-08; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05137. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковский, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1331.